

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Методичні рекомендації
до лабораторних
та самостійних робіт здобувачів
спеціальності 072 "Фінанси,
банківська справа та страхування"
третього (освітньо-наукового) ступеня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2023

УДК 336.76(072.034)

A43

Укладачі: Н. М. Внукова
С. А. Ачкасова

Затверджено на засіданні кафедри митної справи і фінансових послуг.
Протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг [Елек-
A43 тронний ресурс] : методичні рекомендації до лабораторних та са-
мостійних робіт здобувачів спеціальності 072 "Фінанси, банківська
справа та страхування" третього (освітньо-наукового) ступеня
/ уклад. Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Куз-
неця, 2023. – 74 с.

Подано перелік лабораторних завдань і методичних рекомендацій до їх-
нього виконання. Уміщено завдання для самостійного опрацювання, що спри-
ятимуть набуттю майбутніми фахівцями професійних компетентностей для
вирішення фінансово-економічних проблем розвитку ринків фінансових по-
слуг.

Рекомендовано для здобувачів спеціальності 072 "Фінанси, банківська
справа та страхування" третього (освітньо-наукового) ступеня.

УДК 336.76(072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2023

Вступ

У сучасних економічних умовах особливо актуальним є створення ефективного ринку фінансових послуг, що виконував би функції розподілу та обороту капіталу від інвестора до виробника, визначав критерії ефективного використання фінансових ресурсів за секторами економіки, вирішував економічні проблеми на грошовому, валютному, фондовому ринках та на ринку позичкового капіталу, а також забезпечував прогресивний розвиток лізингових послуг та факторингу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні положення, методичне забезпечення та інструменти для вирішення актуальних проблем розвитку ринку фінансових послуг.

Об'єктом вивчення є ринок фінансових послуг взагалі, а також процес надання фінансових послуг суб'єктам підприємницької діяльності та фізичним особам зокрема.

У процесі навчання здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня здобувають необхідні знання під час лекційних, лабораторних занять, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи, що є необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни і вивчення фінансово-економічної літератури, законів нормативних актів із актуальних питань розвитку ринку фінансових послуг.

У процесі навчання здобувачі набувають необхідних знань під час лекційних, лабораторних занять, виконання індивідуальних завдань і самостійної роботи, що є необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни і вивчення фінансово-економічної літератури, законів і нормативних актів.

Навчальна дисципліна "Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг" передбачає засвоєння здобувачами знань, які висвітлюють питання, що стосуються структури та суб'єктів ринку фінансових послуг, функцій його складових, видів діяльності, основних завдань державного регулювання ринку фінансових послуг та актуальних проблем його розвитку.

Навчальна дисципліна "Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг" є вибірковою для підготовки фахівців зі спеціальності "Фінанси, банківська справа та страхування".

Здобувач повинен отримати знання, сформувані системне розуміння проблем взаємозв'язків суб'єктів на ринку фінансових послуг та окремих фінансових установ; навчитися визначати економічні передумови

та потреби у споживанні фінансових послуг учасниками ринку та можливості задоволення цих потреб використанням різних видів фінансових послуг; набути навичок комунікацій під час виконання індивідуальних завдань, виявити автономність і відповідальність під час самостійної роботи.

Компетентності, якими мають оволодіти здобувачі за результатами вивчення навчальної дисципліни наведено в таблиці.

Таблиця

Компетентності та результати навчання за навчальною дисципліною

Компетентності	Результати навчання
1	2
ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	РН 2. Знати та розуміти методологічні проблеми, що виникають в сучасній науці; динаміку науково-технічного розвитку в широкому соціокультурному контексті; призначення, змісту та функцій науки як соціального інституту; загальні закономірності розвитку науки, структуру та рівні наукового пізнання. РН 5. Вміти працювати з науковою літературою; виконувати постановку та розробляти алгоритм розв'язання завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування; створювати інформаційну базу та працювати з нею під час виконання конкретних функцій фінансового управління в динамічному середовищі
ЗК 5. Здатність виділяти протиріччя і не вирішені раніше завдання, проблеми або їх частини, формулювати та експериментально перевіряти наукові гіпотези	РН 8. Вміти визначити цілі діяльності фінансових посередників на ринку та представляти їх у вигляді дерева цілей, готувати медіа план та графік рекламної кампанії, організувати моніторинг показників медіа планування
СК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у теорії і практиці у сфері фінансів, банківської справи та страхування, а також дотичних до нього міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях фінансового профілю та суміжних галузей	РН 2. Знати та розуміти методологічні проблеми, що виникають в сучасній науці; динаміку науково-технічного розвитку в широкому соціокультурному контексті; призначення, змісту та функцій науки як соціального інституту; загальні закономірності розвитку науки, структуру та рівні наукового пізнання

1	2
СК 6. Здатність критичного переосмислення сучасної теорії, методології та практики у сфері фінансів, банківської справи та страхування для проведення власних оригінальних наукових досліджень	РН 8. Вміти визначити цілі діяльності фінансових посередників на ринку та представляти їх у вигляді дерева цілей, готувати медіа план та графік рекламної кампанії, організовувати моніторинг показників медіа планування

Під час викладання навчальної дисципліни з метою реалізації визначених компетентностей та програмних результатів освітньою програмою на лабораторних заняттях передбачено застосування таких методів навчання, як: групова робота, ділові ігри та ігрові ситуації.

Під час лабораторних занять використовують: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий та дослідницький методи викладання.

Виконання лабораторних завдань за навчальною дисципліною сприяють формуванню у студентів *soft skills*.

Лабораторні завдання спрямовані на формування компетентностей у галузі ринку фінансових послуг та виявлення проблем його розвитку та ін. Наприкінці заняття для виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладач проводить перевірку роботи, яку виконували здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня, підведення підсумків із виставленням відповідної оцінки, залежно від результатів виконаної роботи.

Організація позааудиторної самостійної роботи повинна чітко узгоджуватися із цілями навчання.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота, яка містить широкий перелік різних видів завдань.

Позааудиторне навчання спрямоване на формування та реалізацію компетентної поведінки особи під час виконання професійних завдань.

Основні види самостійної роботи: ознайомлення та опрацювання рекомендованої літератури; вивчення основних термінів і понять; підготовка до лабораторних занять; контрольна перевірка особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та контрольними запитаннями для самодіагностики; підготовка до поточного та підсумкового контролю.

Для здобувачів денної, вечірньої та заочної форм навчання в межах позааудиторної самостійної роботи передбачено виконання індивідуального завдання, методичні рекомендації до виконання якого наведено в додатку А.

Методичні рекомендації до виконання лабораторних та самостійних робіт здобувачів

Змістовий модуль 1

Теоретико-методологічні основи та проблеми розвитку ринку фінансових послуг

Тема 1. Концептуальні та методологічні основи розвитку ринку фінансових послуг

Лабораторна робота 1

Визначення стратегічних завдань розвитку ринку фінансових послуг за напрямками Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року

Мета роботи – отримання практичних навичок стратегічного аналізу та його застосування до вирішення проблем розвитку певних обраних ринків фінансових послуг, у піднесенні яких зацікавлений здобувач.

Завдання 1.1

У Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року оцінено поточний стан фінансового сектору щодо декількох ключових напрямів розвитку.

Визначити, які виокремлені результати щодо оцінювання найбільшою мірою стосуються проблем розвитку ринку фінансових послуг; які ринки фінансових послуг потребують удосконалення і розвитку.

Визначено, що саме кінцеві споживачі фінансових послуг перебувають у центрі уваги всіх учасників фінансової екосистеми, адже створення умов для ефективної роботи економічних суб'єктів є основним завданням усього фінансового сектору.

У які чотири основні групи з надання відповідних фінансових послуг об'єднані учасники фінансової екосистеми? Проаналізувати склад цих гравців.

На скільки і які стратегічні напрями поділяють стратегію? Визначити місце і роль в цьому ринку фінансових послуг. Надано характеристику майбутнього фінансового сектору України із зазначенням методів досягнення цілей. Забезпечення розширення спектра фінансових послуг.

Передбачено розроблення концепції використання е-гривні (CBDC – *Central Bank Digital Currency*) на національному рівні. Які ви бачите інструменти реалізації поставлених завдань?

Однією зі стратегічних цілей є сприяння кредитуванню економіки, де задіяні фінансові послуги (табл. 1) [79].

Проаналізувати індикативний рівень показників.

Таблиця 1

Сприяння кредитуванню економіки, де задіяні фінансові послуги

Стратегічні цілі	Індикатор виконання	Поточне значення індикатора	Цільове значення індикатора
Сприяння кредитуванню економіки	Обсяг чистих банківських кредитів до ВВП (суб'єкти господарювання та фізичні особи)	16,5 %	22 %
	Рівень проникнення кредитування МСП	1,4 % від ВВП	3 % від ВВП
	Рівень проникнення небанківського кредитування	< 1,9 до ВВП	Не менше 3 % до ВВП
	Рівень проникнення послуг фінансового лізингу	< 0,6 до ВВП	Не менше 2 % до ВВП

Третьою стратегічною метою є фінансова інклюзія. Основні індикатори подано у табл. 2 [79].

Таблиця 2

Показники щодо фінансової інклюзії

Стратегічні цілі	Індикатор виконання	Поточне значення індикатора	Цільове значення індикатора
1	2	3	4
Підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами	Кількість відкритих базових рахунків/кількість дорослого населення	63 %	80 %
	Співвідношення готівки (M0) до ВВП	9,2 %	Не більше 7,5 %
	Співвідношення безготівкових карткових операцій (включно з P2P) до загальної кількості транзакцій	81,9 %	Не нижче 85 %
	Співвідношення безготівкових карткових операцій (включно з P2P) до загального обсягу транзакцій	49,7 %	65 %

1	2	3	4
Посилення захисту прав споживачів фінансових послуг	Індекс розкриття інформації, включаючи наявність низки вимог до розкриття інформації	2,0	5,0
	Рівень довіри населення до фінансової системи	10 %	60 %
Підвищення рівня фінансової грамотності населення	Індекс рівня фінансової грамотності населення	11,6	12,5

Проаналізувати склад і рівень показників щодо фінансової інклюзії.

Четвертою стратегічною метою є саме розвиток фінансових ринків (табл. 3) [79].

Таблиця 3

Розвиток фінансових ринків

Стратегічні цілі	Індикатор виконання	Поточне значення індикатора	Цільове значення індикатора
1	2	3	4
Сприяння розвитку ринків небанківських фінансових послуг	Активи публічних ІСІ	0,1 % від ВВП	Не нижче 5 % від ВВП
	Рівень проникнення страхування	1,4 %	Не нижче 2 % від ВВП
	Обсяг активів накопичувального пенсійного забезпечення	< 0,1 до ВВП	Не нижче 2 % від ВВП
	Відміна видів страхування, у тому числі обов'язкових, а також здійснення переходу на класи страхування	43 обов'язкових види	Відбувся перехід на класи страхування
	Запровадження законодавчого регулювання ринку контрактів на різницю	Не запроваджено	Ринок контрактів на різницю законодавчо та нормативно врегульовано
	Запровадження регулювання ринку криптоактивів	Не запроваджено	Ринок криптоактивів законодавчо та нормативно врегульовано

1	2	3	4
Ефективна інфраструктура ринків капіталу	Підвищено місце України в рейтингу за <i>IGC World Economic Forum</i> за компонентом "Розвиток фінансового ринку"	117 (2018)	Перші 50 місць
	Затверджено національні генеральні угоди, що відповідають стандартам <i>GMRA & ISDA</i>	Не запроваджено	Затверджені генеральні угоди <i>GMRA & ISDA</i> , практично використовуються
	Центральні елементи інфраструктури ринків капіталу, окрім центрального депозитарію, позбавлені монополії, закріпленої законом	Законодавча монополія на посттрейдингову інфраструктуру ринків капіталу	Внесено зміни до законодавства, що скасовують монополію на центральні елементи інфраструктури ринків капіталу (крім центрального депозитарію)
	Депозитарна, клірингова та розрахункова інфраструктури є фінансово самоокупними	Не запроваджено	Депозитарна, клірингова та розрахункова інфраструктури є фінансово самоокупними
	Поступово впроваджено міжнародні стандарти функціонування інфраструктури ринків капіталу	Не запроваджено	Удосконалено функціонування інфраструктури ринків капіталу, відповідно до міжнародних стандартів, зокрема вимог <i>CSDR, EMIR, MIFID II, MIFIR, PFMII</i>
	Запроваджено ринок інфраструктурних облігацій, у тому числі "зелених облігацій" в Україні	Не запроваджено	Здійснено випуск інфраструктурних облігацій, у тому числі "зелених облігацій" в Україні
Створення ліквідних ринків фінансових інструментів та механізмів /інструментів зниження ризиків здійснення фінансових операцій	Упроваджено розрахунок кривої дохідності державних облігацій України на постійній основі	Не запроваджено	На постійній основі здійснюється розрахунок кривої дохідності державних облігацій України
	Наявність торговельної платформи/платформ для забезпечення твердого анонімного ціноутворення на ринку ОВДП	Немає	Торговельна платформа обслуговує не менш ніж 30 % від середньоденного обсягу торгів
	Проведення <i>IPO</i> акцій в Україні та здійснення публічних пропозицій корпоративних облігацій	Не проведено	Проведено <i>IPO</i> акцій та здійснено публічні пропозиції корпоративних облігацій

1	2	3	4
	Підвищено місце України в рейтингу за <i>IGC World Economic Forum</i> за компонентом "Ринкова капіталізація"	77 (2018)	Перші 60 місць
	Здійснено запуск обігу товаророзпорядчих цінних паперів	Не здійснено	Створено правове поле для обігу товаророзпорядчих цінних паперів
	Здійснено процедуру сек'юритизації відповідно до нового законодавства	Законодавчо визначено лише сек'юритизацію іпотечних кредитів	Створено правове поле для здійснення процедури сек'юритизації
	Забезпечено можливість реалізації механізму ліквідаційного нетінгу	Не забезпечено	Створено правове поле для здійснення ліквідаційного нетінгу
	Забезпечення функціонування ринків деривативних фінансових інструментів (деривативних контрактів та деривативних цінних паперів)	Не забезпечено	Створено правове поле для функціонування ринків деривативних фінансових інструментів (деривативних контрактів та деривативних цінних паперів)
Інтеграція фінансового ринку України у світовий фінансовий простір	Повне виконання дорожньої карти з валютної лібералізації	Затверджено дорожню карту з лібералізації валютного регулювання	Валютні операції здійснюються без обмежень
	Включення українських цінних паперів до міжнародного індексу ринків, що розвиваються	Не включено	Українські ЦП включено до міжнародного індексу
	<i>FTSE</i> класифіковано фінансовий ринок України як <i>Advanced Emerging</i>	Ринок України не класифіковано як <i>Advanced Emerging</i>	Відповідно до класифікації міжнародного індексного агентства <i>FTSE</i> фінансовому ринку України присвоєно статус <i>Advanced Emerging</i>
	Включення міжнародних фінансових установ до переліку первинних дилерів на ринку ОВДП	Не включено	Включено

1	2	3	4
Розвиток відкритої архітектури фінансового ринку та оверсайту	Прийнято та впроваджено Закон України "Про платіжні послуги", адаптований до вимог директиви ЄС PSD2	Проект Закону "Про платіжні послуги" у процесі розроблення	Закон прийнято та впроваджено
	Запровадження стандартів <i>Open Banking</i> на ринку України	Не запроваджено	Не менше 80 % надавачів платіжних послуг забезпечують можливість роботи у форматі <i>Open Banking</i>
	Упровадження нових стандартів та форматів платежів (ISO 20022)	Не запроваджено	Упроваджено нові стандарти ISO 20022
	Запровадження QR-коду для переказів коштів	Не запроваджено	Затверджені та імплементовані правила використання QR-коду для переказу коштів
	Розширення регламенту роботи СЕП 24/7	З 8:30 до 19:00 у робочі дні	СЕП працює в режимі 24/7
	Упровадження миттєвих платежів (<i>Instant payments</i>)	Не запроваджено	Упроваджено
	Частка банків-емітентів НПС ПРОСТІР	21,5 %	Понад 70 %
	Рівень приймання карток НПС ПРОСТІР в Україні	POS - 98 %, АТМ - 86 %, e-com, p2p < 50 %	Понад 99 %
Забезпечення розвитку ринку <i>FinTech</i> , цифрових технологій та платформ регуляторів	Створення та функціонування регулятивного <i>Sandbox</i> у НБУ	Створено Експертну раду НБУ з питань комунікації з інноваційними компаніями та проектами	Запроваджено та функціонує регулятивний <i>Sandbox</i> у НБУ; внесено зміни до законодавства
	Стимулювання розвитку та регуляція платформ для краудфандингу	Не регулюється	Діяльність краудфандингових компаній регулюється відповідними НПА
	Запровадження технологій у наглядових процесах <i>SupTech&RegTech</i>	Не використовуються	<i>SupTech&RegTech</i> активно використовуються у наглядових процесах

1	2	3	4
	Упровадження дата-центричної моделі виявлення операцій, пов'язаних з легалізацією (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом	Не запроваджено	Модель створена та функціонує
	Створення електронного особистого кабінету для взаємодії з фінансовими установами	Немає	Створено
	Створення реєстру страхових посередників	Немає	Створено
Розвиток цифрової економіки	Забезпечено відкритий доступ регуляторів та учасників фінансового ринку до публічних баз даних	Не забезпечено	Доступ до баз даних організовано та використовується
	Створено централізовану онлайн базу даних щодо договорів страхування, які обов'язкові до наявності відповідно до законодавства, із можливістю контролю їх укладання та дії	Не створено	База створена та доступ для роботи до неї надано
	Збільшення кількості банків-учасників системи <i>BankID</i> НБУ	22,5 % (за загальними активами)	Не нижче 70 % (за загальними активами)
	Частка ДТП, врегульованих за допомогою євро-протоколу	33,5 %	Не нижче 50 %
	Частка укладених договорів ОСЦПВ онлайн	~ 5 %	100 %

Розподілити індикатори за ринками, у розвитку яких зацікавлений здобувач, визначити можливі потенційні напрями подальшого їхнього удосконалення. Навести практичний приклад з будь-якої фінансової послуги щодо впливу зазначеного індикатора на її розвиток. Кільки нових нормативних актів передбачено розробити і прийняти.

Визначити, які стратегічні завдання розвитку ринку фінансових послуг пов'язані із темою дисертаційної роботи.

Методичні рекомендації до виконання завдання 1.1

З метою забезпечення подальшого реформування та розвитку ринку фінансових послуг України відповідно до кращих міжнародних практик та вимог європейського законодавства, а також виконання Меморандуму від 28 травня 2019 року № 101215 "Про взаєморозуміння та співробітництво між Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Фондом гарантування вкладів фізичних осіб та Міністерством фінансів України з питань підготовки та впровадження "Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року" затверджено "Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року" [79].

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Визначити рівень розвитку ринку фінансових послуг в Україні.
2. Охарактеризувати рівень розвитку ринку фінансових послуг у різних країнах Європейського Союзу (надалі – ЄС).

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Охарактеризувати базову концепцію розвитку ринку фінансових послуг.
2. Назвати основні методи аналізу стану ринку фінансових послуг.
3. Розкрити основні напрями розвитку ринку фінансових послуг.
4. У чому полягає сутність бізнес-мереж, зокрема кластерів?
5. Навести приклади ефективних кластерів у забезпеченні інноваційного і конкурентоспроможного ринку фінансових послуг.

Тестові завдання

1. Основними завданнями, що виконують саморегулівні організації на страховому ринку, є:

а) сприяння розвитку страхового ринку і захист прав та інтересів учасників ринку страхових послуг, що є членами організації;

б) сприяння формуванню та вдосконаленню правової бази страхової діяльності;

в) сприяння підвищенню кваліфікації та професіоналізму керівників та спеціалістів учасників ринку страхових послуг;

г) ознайомлення громадськості з діяльністю учасників ринку страхових послуг та їх роллю в економічному житті України;

д) сприяння реалізації антимонопольного законодавства у сфері страхової діяльності;

е) утвердження взаємної довіри, надійності, порядності та ділового партнерства у взаємовідносинах між учасниками ринку страхових послуг та споживачами страхових послуг;

є) доведення до учасників ринку страхових послуг законодавчих та нормативних актів органів державної влади та управління з питань, що стосуються сфери страхової діяльності;

ж) розроблення рекомендацій з питань методології страхової справи;

з) усі відповіді правильні;

и) правильної відповіді немає;

і) правильні відповіді а та в.

2. Державне регулювання ринків фінансових послуг виконує:

а) НКЦПФР України;

б) Нацкомфінпослуг України;

в) НБУ;

г) Міністерство фінансів України;

д) Держінмоніторинг України;

е) правильної відповіді немає;

є) правильні відповіді а та в.

Рекомендована література: основна: [1; 2; 5; 7]; додаткова: [9; 11; 14; 18; 21 – 23; 26; 30; 38; 75; 77].

Тема 2. Аналіз комплексних теоретичних, методологічних та практичних проблем у галузі ринків фінансових послуг

Лабораторна робота

SWOT-аналіз застосовуваних впливів НБУ до фінансових установ у сфері фінансового моніторингу

Мета роботи – отримання практичних навичок проведення SWOT-аналізу застосовуваних впливів НБУ до фінансових установ у сфері фінансового моніторингу.

Завдання 2.1

Провести SWOT-аналіз застосовуваних впливів НБУ до фінансових установ у сфері фінансового моніторингу.

Визначити проблеми у сфері фінансового моніторингу.

Методичні рекомендації до виконання завдання 2.1

Одним із основних інструментів управління, що оцінює в комплексі внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на процес, є SWOT-аналіз.

SWOT – початкові літери слів *Strengths* (сильні сторони), *Weaknesses* (слабкі сторони), *Opportunities* (Можливості), *Threats* (загрози) [53].

SWOT-аналіз – це процес встановлення зв'язків між найхарактернішими можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами), слабкостями, результати якого в подальшому можуть бути використані для формулювання і вибору стратегій. Його проводять з метою дослідження системи у певному ринковому середовищі [53].

SWOT-аналіз – це інструмент, що не містить остаточної інформації для прийняття управлінських рішень, але надає змогу впорядкувати процес структурування всієї наявної інформації із використанням власних думок та експертних оцінок.

SWOT-аналіз дає змогу формувати загальний перелік стратегій з урахуванням їхніх особливостей – адаптації до середовища або формування впливу на нього. Широке застосування та розвиток SWOT-аналізу пояснюють тим, що стратегічне управління пов'язане з великими обсягами інформації, яку потрібно збирати, обробляти, аналізувати, використовувати. А відтак виникає потреба пошуку, розроблення та застосування методів організації такої роботи [53].

Під час проведення SWOT-аналізу необхідно ретельно визначити сферу кожного SWOT-аналізу, зрозуміти відмінності між його елементами, бути об'єктивним і використовувати різносторонню вхідну інформацію, уникати просторових і двозначних заяв. SWOT-аналіз можна виконувати із застосуванням методу "мозкового штурму". Під час проведення SWOT-аналізу, а особливо аналізу шансів і загроз, слід використовувати раніше проведені дослідження громадської думки [53].

Методика проведення SWOT-аналізу передбачає здійснення декількох етапів [53]:

Визначення сильних і слабких сторін. Для цього необхідно: сформувати перелік параметрів, за якими буде оцінена ситуація; за кожним параметром визначити, що є сильною стороною, а що – слабкою; зі всього переліку обрати найбільш важливі сильні і слабкі сторони.

Визначення ринкових можливостей і загроз. Цей етап надає змогу оцінити ситуацію ззовні і зрозуміти, які є можливості та загрози.

Зіставлення сильних і слабких сторін із можливостями і загрозами. Для зіставлення можливостей умовам ринку й узагальнення результатів SWOT-аналізу застосовують матрицю SWOT.

SWOT-аналіз порівняно з іншими методами має як переваги, так і недоліки. Основною його перевагою є простота і можливість витратити невеликі кошти на його проведення, а також гнучкість і наявність безлічі варіантів [53].

Також це систематизація знань про внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на процес стратегічного планування; можливість визначити конкурентні переваги та сформувані стратегічні пріоритети, періодично проводити діагностику ринку та ресурсів.

Недоліками SWOT-аналізу, які потрібно враховувати, є: неможливість урахування всіх сильних і слабких сторін, можливостей і загроз; суб'єктивність вибору та ранжування чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ; незадовільна адаптація до середовища, що постійно змінюється.

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійно-

го поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Визначити проблеми та заходи щодо збільшення інвестиційних ресурсів для розвитку ринку фінансових послуг.
2. Розглянути джерела фінансового забезпечення за ступенем їхньої вагомості в інвестиційному процесі з урахуванням переваг кластеризації учасників інвестиційного процесу.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Які є найбільш логістично спроможні фінансові послуги?
2. Яке значення та питому вагу має страхування на ринку фінансових послуг?
3. Якими є управлінські впливи системи регулювання на розвиток страхування в Україні за вимогами ЄС?
4. Чи помітний розвиток небанківських видів кредитування?
5. Які є перспективи змін у визначенні рівня кредитоспроможності позичальників?

Тестові завдання

1. Основу міжнародно-правових принципів у сфері трансфертного ціноутворення в ЄС становлять:

- а) Кодекс поведінки щодо документації з трансфертного ціноутворення для асоційованих підприємств у ЄС;
- б) Арбітражна конвенція ЄС про усунення подвійного оподаткування у зв'язку з корегуванням прибутку асоційованих підприємств;
- в) Керівництво ЄС за угодами про попереднє ціноутворення;
- г) Керівництво за міжгруповими послугами з низькою додатковою вартістю;
- д) правильної відповіді немає.

2. У межах Організації економічного співробітництва і розвитку, основу міжнародно-правових принципів у сфері трансфертного ціноутворення становлять:

- а) Керівництво Організації економічного співробітництва і розвитку з трансфертного ціноутворення для мультинаціональних підприємств та податкових адміністрацій;

- б) Модельна конвенція ОЕСР стосовно податків на доходи і капітал;
- в) Керівництво з укладення угод про попереднє ціноутворення згідно з процедурою взаємної згоди;
- г) Арбітражна конвенція ЄС про усунення подвійного оподаткування у зв'язку з корегуванням прибутку асоційованих підприємств;
- д) правильної відповіді немає;
- е) правильні відповіді а та в;
- є) правильні відповіді б та в.

Рекомендована література: основна: [1; 2; 5; 7]; додаткова: [24; 29; 31; 53; 58; 64; 67].

Тема 3. Методи та практичний інструментарій державного регулювання розвитку ринку фінансових послуг

Лабораторна робота

Порівняння інструментарію державного регулювання ринків фінансових послуг державними регуляторами : НБУ і НКЦПтаФР

Мета роботи – отримання практичних навичок визначення пріоритетності інструментарію державного регулювання ринків фінансових послуг державними регуляторами: НБУ і НКЦПтаФР.

Завдання 3.1

Побудувати ієрархічну модель розвитку ринку фінансових послуг та визначити пріоритетність інструментарію державного регулювання ринків фінансових послуг державними регуляторами: НБУ і НКЦПтаФР (із використанням методу аналізу ієрархій Т. Сааті).

Методичні рекомендації до виконання завдання 3.1

В Україні діє секторальна модель державного регулювання ринку фінансових послуг [91]. Вирішення завдання запропоновано здійснювати через застосування розробленої ієрархічної моделі розвитку ринку фінансових послуг України.

На відміну від інших методів системного аналізу метод аналізу ієрархій Т. Сааті передбачає визначення пріоритетів альтернативних рішень щодо центральної мети. Кращою вважають альтернативу з максимальним значенням пріоритету. Головною перевагою цього методу є можливість опрацювання складних проблем щодо прийняття відповідних рішень, що відповідає меті дослідження щодо оцінювання впливу моделі державного регулювання на розвиток ринку фінансових послуг. Методику аналізу ієрархій використовують для підтримки процесу ухвалення рішень під час оцінювання багатогранних об'єктів, характеристики яких виражені кількісними та якісними показниками. Основним завданням, яке вирішують у межах вказаного методу, є оцінювання пріоритетності характеристик об'єкта на основі попарного порівняння їхньої важливості. Для цього на першому етапі дослідження необхідно побудувати ієрархію характеристик альтернативних сценаріїв чи багатогранних об'єктів [91].

Ієрархія – це принцип структурної організації багаторівневих складних систем, що полягає у впорядкуванні відносин між рівнями. Ієрархія може бути однорівневою (рис. 1), якщо кількість чинників (ознак) є невеликою і вони не можуть бути згруповані в класи [91].

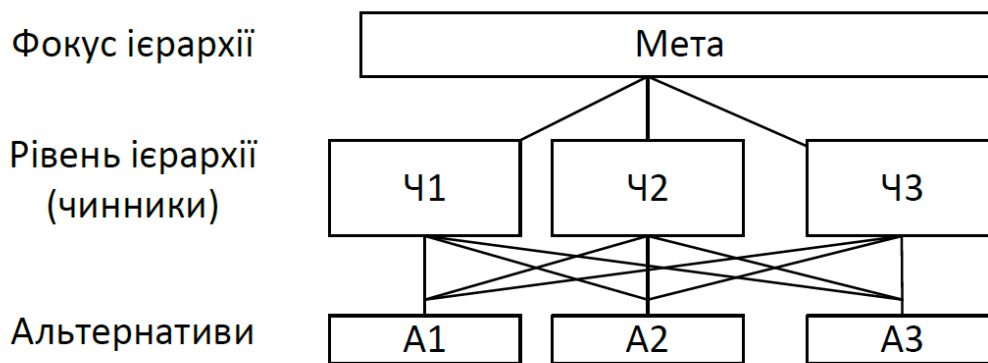


Рис. 1. Однорівнева ієрархія чинників

У випадку багаторівневої ієрархії попарне порівняння проводять на кожному рівні ієрархії у кожному класі (групі) властивостей окремо. У подальшому проводять за допомогою вирахування загальної оцінки шляхом множення показника важливості класу (субкласу) чинників на показник важливості субкласу (чинника) [91].

На другому етапі проводять визначення відносних переваг чинників. Порівняння виконують з використанням шкали, що подана у табл. 4 [22].

Шкала відносних переваг Т. Сааті

Ступінь переваги одного об'єкта перед іншим	Міра важливості переваги
Рівна важливість. Відсутність переваги	1
Слабка перевага за важливістю	3
Істотна чи сильна перевага за важливістю	5
Дуже сильна чи значна перевага за важливістю	7
Абсолютна перевага	9
Проміжні оцінки міри переваг між сусідніми значеннями	2, 4, 6, 8

Результати попарного порівняння вносять за формою, поданою у табл. 5.

У табл. 5 символом a_{12} позначено ступінь переваги першого чинника (що відображений у рядку матриці) над другим чинником (стовпець матриці).

Після проведення попарних порівнянь розраховуються елементи головного власного вектора пріоритетів, які становлять середнє геометричне оцінок, поданих у кожному рядку табл. 4. Розрахунки проводять за формулою 1 [91] та заносять до відповідної колонки табл. 4 [91].

$$V_i = \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n a_{ij}}, \quad (1)$$

де V_i – компонента i -го оцінюваного напрямку головного власного вектора;
 a_{ij} – елементи матриці порівнянь.

Вагу кожного чинника розраховують шляхом нормалізації головного власного вектора за формулою 2 [91]:

$$P_i = \frac{V_i}{\sum_{i=1}^n V_i}, \quad (2)$$

де P_i – питома вага i -го чинника.

Розрахунок пріоритетності чинників

Чинники	Ч1	Ч2	Ч3	Чn	Власний вектор пріоритетів V_i	Вага факторів (чи груп факторів) P_i
Ч1	$a_{11} = 1$	a_{12}	a_{13}	a_{1n}		
Ч2	$a_{21} = 1 / a_{12}$	$a_{22} = 1$	a_{23}	a_{2n}		
Ч3	$a_{31} = 1 / a_{13}$	$a_{32} = 1 / a_{23}$	$a_{33} = 1$	a_{3n}		
Чn	$a_{n1} = 1 / a_{1n}$	$a_{n2} = 1 / a_{2n}$	$a_{n3} = 1 / a_{3n}$	$a_{nn} = 1$		
Сума елементів вектора					$\sum_{i=1}^n V_i$	1

У результаті наведених математичних розрахунків експерт може перетворити суб'єктивні якісні судження на кількісні вагові характеристики.

Приклад заповнення таблиці попарних порівнянь подано у табл. 6 [91].

Таблиця 6

Матриця попарних порівнянь груп характеристик об'єкта порівняння

Альтернативи	A1	A2	A3	Власний вектор	Нормований вектор пріоритетів (P_i)
A1	1	8	4	3,17	0,71
A2	1/8	1	1/4	0,31	0,07
A3	1/4	4	1	1	0,22
Сума елементів векторів				4,48	1

У табл. 5 елемент a_{12} дорівнює 8, що характеризує значну перевагу першої групи властивостей над другою групою властивостей об'єкта.

Для оцінювання векторів пріоритетів та глобальних пріоритетів побудовано матрицю попарних порівнянь. Далі виконано оцінювання відношення погодженості (ВП) суджень експертів, що повинне належати інтервалу від 0 до 10 % [91].

Коли ВП перевищує встановлену межу, то експерти уточнюють чи погоджують свої думки в матриці. Оскільки думки експертів щодо

значущості критеріїв є суб'єктивними, проведено оцінювання однорідності (погодженості) їх суджень з використанням визначення ВП [91]:

$$\text{ВП} = \text{IO} / \text{M}(\text{IO}); \text{IO} = (\lambda_{\text{max}} - n) / (n - 1), \quad (3)$$

де IO – індекс однорідності суджень;

M(IO) – середнє значення індексу однорідності (табличне значення);

λ_{max} – максимальне власне число матриці попарних порівнянь порядку n.

За формулою (3) матриці є однорідними, а думки експертів погодженими, оскільки значення $\text{ВП} \leq 0,10$ [91].

У разі непогодженості суджень експертів використання результатів анкетування неможливе, щр свідчитиме про необґрунтовані результати [91].

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Визначити місце захисту прав споживачів фінансових послуг у системі державного регулювання та нагляду.

2. Охарактеризувати моделі державного регулювання ринку фінансових послуг (секторальна; функціональна (*Twin Peaks*); консолідована (інтегрована).

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Пояснити сутність управління розвитком фондового ринку відповідно до вимог ЄС.

2. Які основні вимоги до зовнішнього аудиту фінансових установ?

3. Яку структуру має аудиторський висновок фінансових установ?

4. Охарактеризувати вплив аудиторського висновку на розвиток фінансової установи.

5. Які є вимоги до надання статусу саморегульвних організацій на ринку фінансових послуг?

Тестові завдання

1. Метою державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні є:

- а) захист інтересів споживачів;
- б) проведення єдиної ефективної державної політики;
- в) створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринків фінансових послуг;
- г) сприяння інтеграції в європейський та світовий ринок;
- д) контроль за прозорістю та відкритістю;
- е) планування вектора розвитку економіки;
- є) правильної відповіді немає.

2. Сукупність методів державного регулювання за формою впливу на об'єкт поділяють на:

- а) прямі;
- б) непрямі;
- в) цільові;
- г) інтенсивні;
- д) екстенсивні;
- е) адміністративні;
- є) правильної відповіді немає.

3. Основними інструментами адміністративного регулювання діяльності є:

- а) квоти;
- б) ліцензії;
- в) санкції;
- г) норми;
- д) накази;
- е) стандарти;
- є) правильної відповіді немає.

4. Який із наведених суб'єктів господарювання може надавати фінансові послуги та не бути фінансовою установою:

- а) ПАТ "Укрзалізниця";
- б) ПАТ "Укрпошта";
- в) ТОВ "Нова пошта";

- г) ПАТ "Укртелеком";
- д) ПАТ "Водафон";
- е) правильної відповіді немає?

5. Система нормативної бази щодо регулювання та нагляду за ринком фінансових послуг містить:

- а) концептуальний рівень;
- б) стратегічний рівень;
- в) рамкові закони;
- г) спеціальні закони;
- д) нормативні акти;
- е) правильної відповіді немає;
- є) правильні відповіді а та в;
- ж) правильні відповіді б та в.

Рекомендована література: основна: [1; 2; 5; 7]; додаткова: [29; 31; 55; 57; 58; 64; 73; 75; 77].

Тема 4. Проблеми захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг: методологічний та практичний аспекти

Лабораторна робота

Аналіз умов та реклами надання фінансових послуг на їх відповідність вимогам законодавства

Мета роботи – отримати практичні навички аналізу і порівняння умов надання фінансових послуг відповідно до вимог чинного законодавства України.

Завдання 4.1

Навести аналіз реклами фінансової послуги на прикладі фінансової установи: банку, кредитної спілки, ломбарду, лізингової компанії, довірчого товариства, страхової компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційного фонду і компанії та іншої юридичної особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, – інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг.

Методичні рекомендації до виконання завдання 4.1

Рекламу фінансових установ регулюють на законодавчому рівні. У Законах України "Про рекламу" [72], "Про захист прав споживачів" [67], "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" [75], "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг" [61], Положення про рекламу цінних паперів та фондового ринку [66] та ін.

Критерії недобросовісної реклами навести у вигляді таблиці. Приклад подано в табл. 7.

Таблиця 7

Критерії для аналізу реклами на добросовісність відповідно до вимог чинного законодавства України

Критерії	Нормативне забезпечення	Відповідність
Основними принципами реклами є: законність, точність, достовірність, використання форм та засобів, які не завдають споживачеві реклами шкоди	Закон України "Про рекламу"	+ чи -

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативними матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Визначити місце захисту прав споживачів фінансових послуг у системі фінансової медіації.
2. Охарактеризувати моделі захисту прав споживачів фінансових послуг.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Пояснити сутність захисту прав споживачів фінансових послуг відповідно до вимог ЄС.
2. Які основні вимоги до захисту прав споживачів фінансових послуг?
3. Яку структуру має система захисту прав споживачів фінансових послуг?
4. Охарактеризувати вплив захисту прав споживачів фінансових послуг на розвиток фінансової установи.

Тестові завдання

1. Чи правильним є твердження, що однією з цілей державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні є захист інтересів споживачів:

- а) так;
- б) ні?

2. На яких принципах, відповідно до Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг" [61] ґрунтується захист прав споживачів фінансових послуг:

а) забезпечення відповідального ставлення до всіх категорій споживачів фінансових послуг;

б) забезпечення своєчасного надання повної, точної та достовірної інформації про фінансові послуги, суб'єктів господарювання, які надають фінансові послуги, про їхній фінансовий стан;

в) сприяння просвітницькій роботі з метою забезпечення обізнаності споживачів фінансових послуг, отримання ними навичок, знань та впевненості щодо розуміння ризиків, відповідальності та можливостей, пов'язаних із користуванням фінансовими послугами;

г) забезпечення відповідальної ділової поведінки осіб, які надають фінансові послуги, та їх уповноважених представників (осіб, що надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг);

д) забезпечення захисту коштів та інших активів споживачів фінансових послуг від шахрайства та зловживань;

е) забезпечення захисту персональних даних споживачів фінансових послуг; створення і впровадження механізму досудового вирішення

спорів щодо надання фінансових послуг; сприяння конкуренції у сфері надання фінансових послуг";

є) усі відповіді правильні.

Рекомендована література: основна: [1; 2; 5; 7]; додаткова: [29; 31; 55; 57; 58; 64; 73; 75; 77].

Тема 5. Концепція розвитку ринку фінансових послуг із застосуванням кластерного механізму

Лабораторна робота

Визначення рівня зацікавленості створення фінансового кластера в Україні і світі

Мета роботи – формування практичних навичок оброблення запитів у *Google Trends* для проведення статистичних досліджень різних сфер фінансової діяльності.

Завдання 5.1

Згідно з розробленою програмою статистичного спостереження за процесами на ринку фінансових послуг у лабораторній роботі за темою 5 сформувані файли з вхідною статистичною інформацією у *MS Excel* відповідно до одержаних результатів за спостереженням у часі і просторі.

Виконати оброблення статистичних даних відповідно до власного поставленого завдання або в часовому вимірі, або регіональному, або за різними запитамі, зокрема різними мовами.

За результатами виконання завдання оформити індивідуальний звіт, який повинен містити: ПІБ студента, загальні відомості, опис етапів виконання роботи та отриманих результатів, висновки. Можливість використання результатів у дисертаційній роботі, практичній діяльності.

Методичні рекомендації до виконання завдання 5.1

Загальні відомості. Інструмент *Google Trends* може бути використаний для задоволення зацікавленості користувачів інтернету або створення

нових знань, або для використання як бізнес чи науковий інструмент. Як використовувати *Google Trends*, щоб насправді отримати від послуги те, що буде потрібно, наприклад, для розвитку ринків фінансових послуг або ефективного фінансового маркетингу.

Як працює *Google Trends*? Користувачі інтернету з усього світу щодня вводять різні запити та фрази в найпопулярніший у світі пошуковий механізм, щоб отримати необхідну інформацію. Функціональність *Google Trends* заснована на поданні результатів, що цікавлять користувачів певними темами, зокрема, щодо ринків фінансових послуг. Додаток дозволяє перевірити, чи є ця фраза актуальною в будь-якій точці світу або лише в обраній країні чи регіоні. Додатково інструмент дозволяє оцінити інтерес користувачів інтернету до певних ключових слів з точки зору часу. Це дозволяє оцінити, чи посилюється актуалізація останнім часом, наприклад, теми чи терміна, який аналізують, чи тривалий час залишається він у лідерах найбільш статистично значущих фраз або є лише тимчасовим трендом серед користувачів інтернету.

Навіщо необхідно визначати статистичні тенденції *Google*?

Є багато причин, чому слід використовувати безкоштовний інструмент від *Google*, якщо особа займається аналітичною, науковою, практичною роботою, підвищує свою кваліфікацію, активно працює в галузі *SEO/SEM* або відповідає за продаж банківських чи фінансових продуктів або послуг в інтернеті. Аналіз тенденцій в інтернеті дозволяє розробити оптимальну стратегію просування бренда банку, фінансової установи чи товару в інтернеті. Додатково *Google Trends* є джерелом статистичної інформації для фахівців, які розробляють інновації, зокрема для корпоративного бізнесу.

Можливість порівняння актуальності окремих запитів сприяє визначенню найбільш значущих ключових слів для опису банківського чи фінансового бізнесу. Статистика й аналіз часу та простору буде цінною підтримкою у проведенні контент-маркетингу та визначенні цільових груп фінансових послуг.

Базову сторінку формування запиту за ключовим словом наведено на рис. 2.

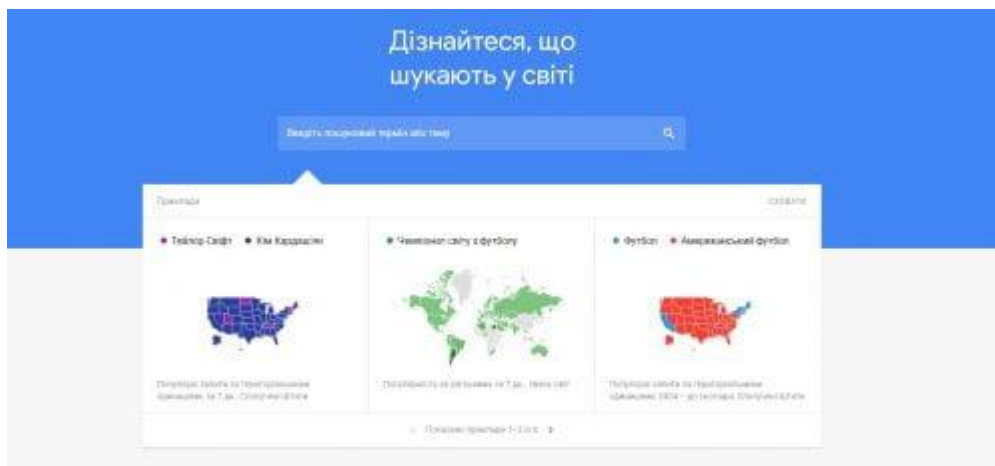


Рис. 2. Базова сторінка формування запиту за ключовим словом

Для кого призначений *Google Trends*? Для аналітиків, менеджерів з продажу банківських продуктів та фінансових послуг, осіб, відповідальних за аналіз конкурентів, спеціалістів з *SEO* або *SEM* та ін.

Його можна використовувати для визначення актуалізованих тем у пошукових системах світу. Додатково система забезпечує вимірювану статистику та корисну ділову інформацію. Інструмент дозволяє перевірити, які події та особи є найпопулярнішими серед користувачів інтернету за певний період часу, а також те, що користувачі найбільше запитували в пошуковій системі.

Як користуватися *Google Trends*?

У центральній частині вебсайта є світло-блакитне поле, в яке слід ввести слово чи запит, який вивчають, наприклад, "банк". Після цього натиснути піктограму лупи і одержати інформацію та статистику.

Базове вікно такого запиту подано на рис. 3.

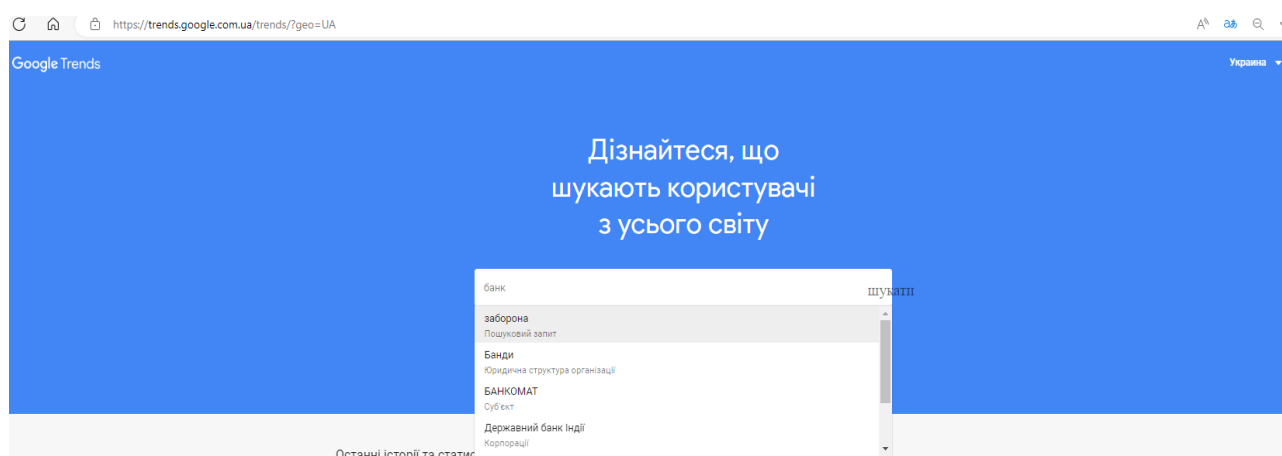


Рис. 3. Базове вікно формування запиту із занесеним терміном банк

Перший графік, який показує популярність фрази за певний період, (за замовчуванням – це останні 12 місяців), але його можна змінити, вимірявши актуальність даного запиту, наприклад, протягом 5 років, 90 днів або за останню годину. Популярність окремих слів Google вимірює у балах – від 0 до 100. Як видно на рис. 4, слово "банк" має постійну актуальність, наближаючись до 100 балів. Наприклад, у період з 28 лютого по 6 березня 2021 року актуальність цього слова дорівнювала 100 балів, а у період до 20 листопада 2021 року знизилась до 69. Отже, необхідно дослідити додаткові чинники, чому є таке зниження пошукової активності.

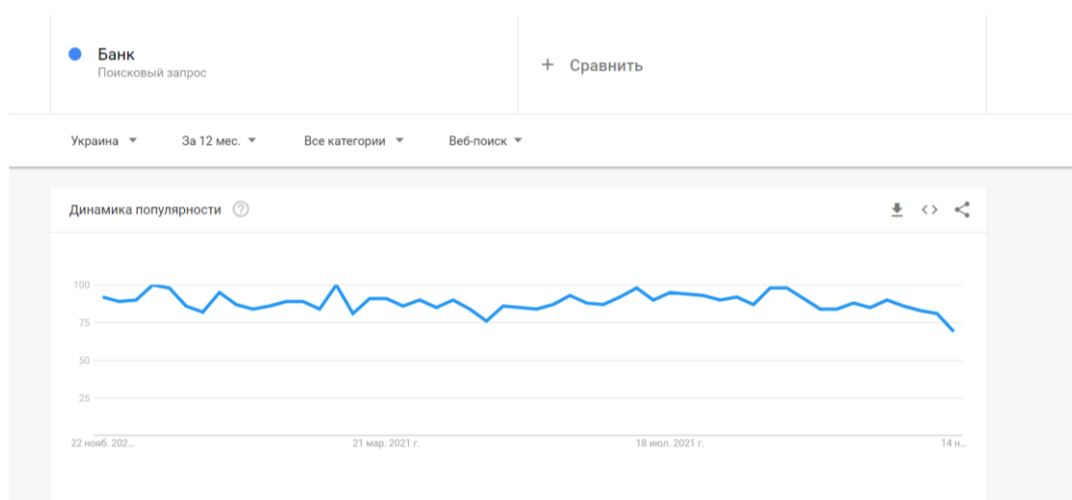


Рис. 4. Сформований графік розподілу у часі рівня зацікавленості обраним терміном "банк" за встановлений у запиті термін

На рис. 5 показано, як розподіляється популярність фрази у вибраному субрегіоні чи місті.

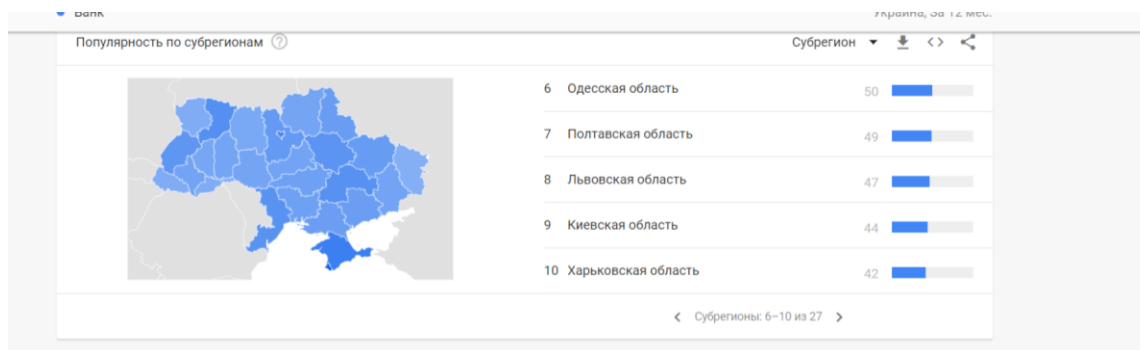


Рис. 5. Регіональний розподіл популярності терміна на прикладі банку

Додаток *Google Trends* "пропонує" оферти щодо найпопулярніших тем, які стосуються пошукової фрази та інших подібних запитів. Кожен з них має відсоток популярності в певний період. *Google Trends* дозволяє завантажувати звіт у вигляді файлу *CSV*.

Перевірка популярності запитів.

Наведений приклад ілюструє, як можна легко виміряти потенціал конкретного запиту з точки зору часу та географії. З точки зору інтернет-маркетингу, *SEO* або індустрії електронної комерції, регулярний аналіз популярності може надати багато переваг бізнесу. Починаючи від інформації про те, чи все ще користується певний банківський продукт чи фінансова послуга попитом серед користувачів інтернету у певних регіонах чи містах, де їх найчастіше обирають, до пропозицій ключових слів для просування певної фінансової пропозиції.

Система дозволяє порівнювати актуальність запитів. Додаток надає ще одну дуже корисну функцію, яка порівнює потенціал окремих запитів. Необхідно, наприклад, порівняти запити банку і кредитної спілки, що наведено на рис. 6. Видно, що співвідношення 84 до 16. Отже, популярність фінансових послуг кредитної спілки набагато нижча за банк.

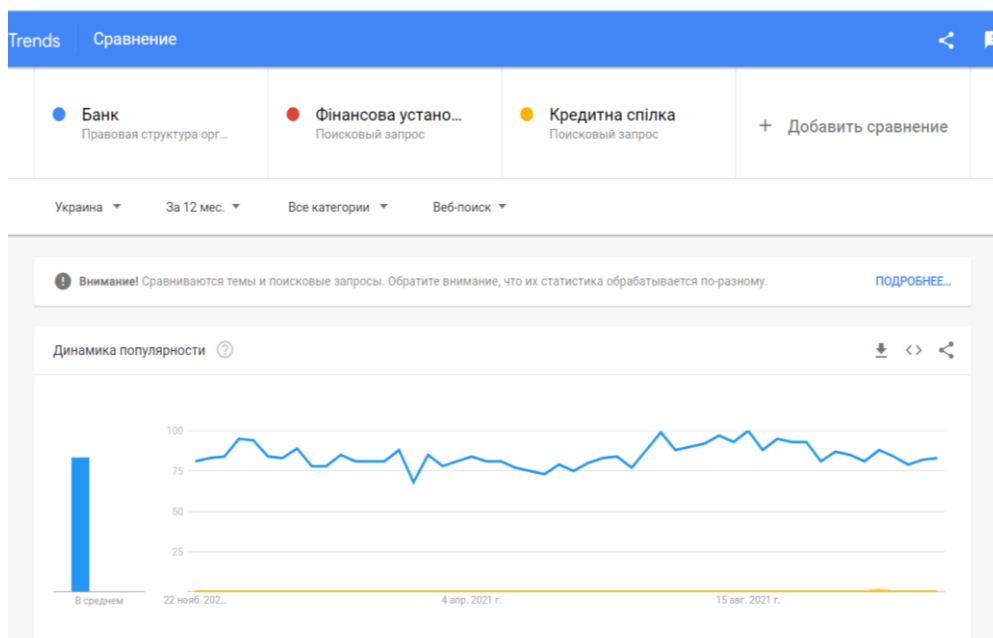


Рис. 6. Порівняльний розподіл у часі рівня зацікавленості різними фінансовими установами за останній рік

Як використовувати *Google Trends* на ринку фінансових послуг?

Контент-маркетинг, як і позиціонування вебсайтів та спонсоровані кампанії з посиланнями, в основному базується на правильному підборі ключових слів. Однак *Google Trends* – це інструмент, який виходить далеко за межі порівняння та оцінювання потенціалу окремих тем. Обсяг інформації, наданий аналізом обраних запитів, дозволяє додатку допомогти розвивати фінансовий бізнес та оптимізувати продажі.

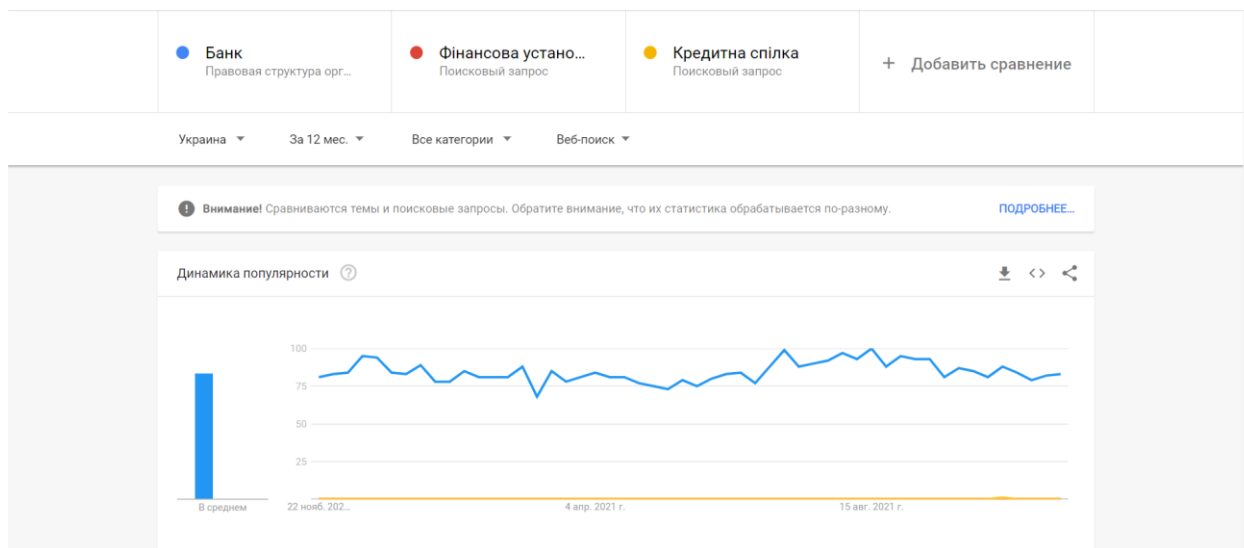


Рис. 7. Порівняльний розподіл у часі рівня зацікавленості різними фінансовими установами за останні 5 років

Як видно на рис. 7, за останні 5 років кредитну спілку шукали частіше, співвідношення 74 на 26, але все ж таки це набагато менше, ніж банк.

Google Trends – основні переваги:

- перевірка потенціалу окремих ключових слів та запитів;
- порівняння сили конкретних фраз;
- оцінювання бізнес-ідей на основі аналізу популярності товару чи послуги;
- оцінювання частоти запитів з точки зору часу та територій;
- отримання знань про сезонність окремих товарів та послуг;
- запропоновані теми для аналізу та наукових досліджень;
- підтримка *SEO*, *SEM* діяльності та контент-маркетинг;
- безкоштовне використання програми.

В умовах конкуренції, що зростає, в галузі електронної комерції, кожен інструмент, що підвищує ефективність діяльності є важливим на ринку фінансових послуг.

Google Trends – це більше, ніж безкоштовна програма для перевірки популярності ключових слів. Це набір корисних функціональних можливостей, які дозволять не тільки підвищити якість вмісту, але перш за все, – зрозуміти й відчувати, що шукають потенційні клієнти. Це також помітна підтримка для фінансового бізнесу, що дає відповіді на ключові питання про попит, сезонність та інтерес до певних, наприклад, банківських продуктів та фінансових послуг. Якщо необхідно швидко й ефективно реагувати на динамічні зміни в уподобаннях користувачів, то цей інструмент дозволяє це зробити.

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Навести приклади використання фінансових послуг у міжнародному співробітництві.
2. Навести прикладі транскордонних фінансових кластерів.
3. Які особливості створення кластерів єврорегіонального розвитку за участі фінансових установ ви знаєте?

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Навести Європейські різновиди підходів до державного регулювання ринку фінансових послуг.
2. Чи буде ефективним наявність одного мегарегулятора ринку фінансових послуг?
3. Охарактеризувати методи (організаційні та фінансові) розвитку ринку фінансових послуг.
4. Назвати основні функції державних регуляторів ринку фінансових послуг в Україні.
5. Чи необхідна зміна вимог до розвитку ринку фінансових послуг у ЄС?

Тестові завдання

1. Знайти відповідності між групами основних учасників проєкту фінансового кластера та складом для цих груп, що наведено в табл. 8.

Таблиця 8

Знайти відповідності між поняттями та їхніми визначеннями

№ з/п	Групи	Варіанти	Склад групи
1	Фінансові установи	А	Заклади вищої освіти, Науково-дослідницькі організації, Спілка економістів України, Українська асоціація центрів підтримки бізнесу (УАУПБ)
2	Організації, які підтримують функціонування фінансового ринку	Б	Організації, які здійснюють облікову та аудиторську діяльність, юридичні послуги, аутсорсингові компанії, вивчення ринків кон'юнктури
3	Інфраструктурні організації	В	Агент (посередник), телекомунікаційні організації, кредитно-депозитні організації, Асоціація українських банків та інші саморегульвні організації
4	Контролюючі організації	Г	Кабінет Міністрів України, Антимонопольний комітет, Державна казначейська служба України
5	Підготовка високо кваліфікованих кадрів	Д	Банки, страхові компанії, інвестиційні компанії, установи, які здійснюють довірче управління фінансовими активами

2. Відмінною рисою кластера від картеля або іншої фінансової групи є:

а) збереження конкуренції між організаціями й установами, що в нього входять;

б) відсутність конкуренції між організаціями й установами, що в нього входять;

в) збереження співпраці між організаціями й установами, що в нього входять;

г) правильної відповіді немає.

3. Поняття банківська конкуренція досить умовне, оскільки суб'єктами діяльності ринку банківських послуг є не лише банки. Навіть у фінансовому секторі цього ринку можна виокремити рівні конкурентної боротьби:

- а) конкуренція між банками;
- б) конкуренція банків із небанківськими установами;
- в) конкуренція банків з нефінансовими установами;
- г) правильної відповіді немає.
- д) правильні відповіді а – г.

4. Інфраструктурна роль фінансових послуг у забезпеченні реалізації кластерних ініціатив транскордонного співробітництва полягає в такому:

- а) фінансування проєктів, що реалізуються в рамках втілення кластерної ініціативи (довгострокове – лізинг, випуск цінних паперів та короткострокове – овердрафт, факторинг, цільове кредитування);
- б) страхування ризиків, що виникають у процесі роботи членів кластера (у тому числі фінансових);
- в) підвищення довіри між учасниками кластерного об'єднання через використання спеціальних платіжних механізмів (наприклад, акредитив);
- г) оптимізація фінансових потоків та зменшення витрат на обслуговування виробництва шляхом застосування комплексу фінансових послуг та фінансових консультацій;
- д) усі відповіді правильні.

5. Чи правильним є твердження, що основним завданням фінансових послуг у кластерному механізмі є створення сприятливих умов для розвитку кластерів та реалізації нових кластерних ініціатив, тобто створення ефективної фінансової інфраструктури:

- а) так;
- б) ні?

Рекомендована література: основна: [2; 5; 7]; додаткова: [12; 16; 19; 23; 34; 35; 38; 48 – 86].

Змістовий модуль 2

Забезпечення розвитку діяльності надавачів фінансових та супровідних послуг

Тема 6. Розвиток належної ринкової поведінки фінансових установ

Лабораторна робота

Формування концепції належної ринкової поведінки фінансових установ (на окремих ринках фінансових послуг)

Мета роботи – набуття практичних навичок формування концепції належної ринкової поведінки фінансових установ (на окремих ринках фінансових послуг).

Завдання 6.1

Сформууйте концепцію належної ринкової поведінки фінансових установ (на окремих ринках фінансових послуг).

Методичні рекомендації до виконання завдання 6.1

Елементом методологічного підґрунтя розроблення концепції є гіпотези, які враховують особливості підтримання належної ринкової поведінки фінансових установ (на окремих ринках фінансових послуг).

Гіпотеза – це припущення, яке перевіряють експериментально з можливих вирішень проблеми.

Структурно-логічну схему зв'язку гіпотез та положень, що становлять основу концепції належної ринкової поведінки фінансових установ (на окремих ринках фінансових послуг) наведено на рис. 8 [91].

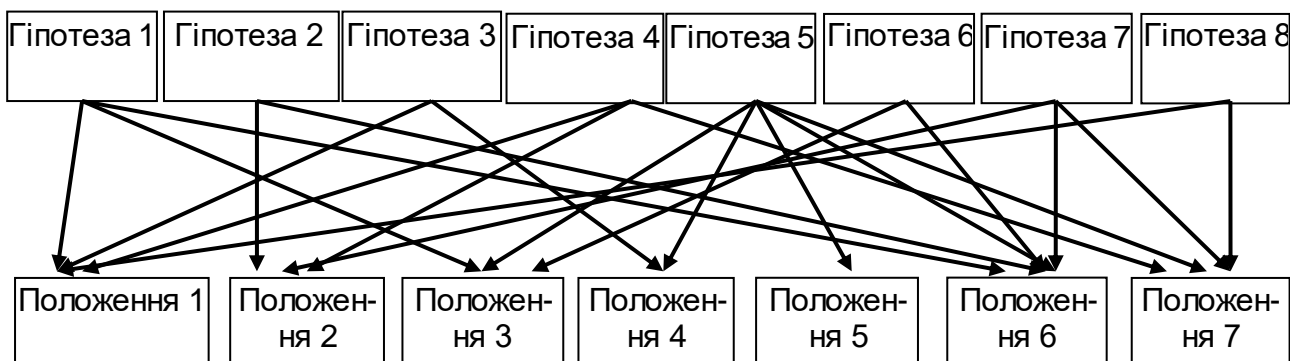


Рис. 8. Приклад структурно-логічної схеми зв'язку гіпотез та положень, що становлять основу концепції створення субкластерів "факторинг" та "страхування"

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Сформууйте перелік вимог для внутрішньої організації та поведінки фінансової установи на ринку.
2. Проаналізуйте приклади оманливих практик, шахрайства чи іншої протиправної діяльності фінансової установи.

Тестові завдання

1. *Однією з фундаментальних концепцій, що покладена в основу корпоративного управління банку, є концепція фідучіарних обов'язків, яка застосовувалася в римському праві (фідучіарний від лат. fiducia – довіра):*

- а) так;
- б) ні.

2. *Фідучіарний обов'язок (на прикладі банку) існує там, де:*

- а) одна особа, клієнт або власник покладає особливу надію або висловлює довіру іншій особі, фідучіару та покладається на нього, у той час як фідучіар діє на власний розсуд із використанням власного досвіду;
- б) фідучіарні обов'язки покладаються на керівників банку, які відповідають за управління та контроль за діяльністю банку;
- в) правильної відповіді немає;
- г) усі відповіді правильні.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Євроінтеграційні завдання щодо актуальних змін на ринку фінансових послуг в Україні.
2. Навести світові приклади кластерних ініціатив на ринку фінансових послуг.
3. Яка базисна та обслуговувальна роль фінансових установ у формуванні кластерів, зокрема, транскордонних?

4. Назвати підходи до проектування створення фінансового кластера за участі різних фінансових установ.

5. Навести приклад застосування принципу фідучіарності у розвитку кластерних ініціатив на ринку фінансових послуг.

Рекомендована література: Основна: [2; 3; 5; 7]; додаткова: [12; 16; 19; 23; 34; 35; 38 – 86].

Тема 7. Актуальні проблеми надання фінансових послуг

Лабораторна робота

Ділова гра "Симуляція за лізинговим (депозитним) калькулятором різних фінансових установ нарахування лізингових платежів або депозитних процентних виплат"

Мета роботи – набуття спроможності вирішувати конкретні виробничі й управлінські завдання.

Завдання 7.1

Учасники гри – здобувачі вищої освіти, які виконують ролі:

лізингодавець;

лізингоодержувач;

продавець основних засобів;

страховик.

Кінцевий результат – набуття спроможності вирішувати конкретні виробничі й управлінські завдання.

Компетентності, яких набувають під час ділової гри:

розвиток креативного мислення;

формування навичок ділового і професійного спілкування;

набуття умінь аналізувати і моделювати ситуації.

Сценарій ділової гри:

Навчальна аудиторія може трансформуватися за принципом автономної роботи груп за "круглими столами".

Створюють декілька робочих зон відповідно до кількості студентів у групі, які повинні мати доступ до інтернету через власні гаджети.

Методи навчання: колективне обговорення, робота у групах, розгляд нормативної бази, поділ на ролі, фінансовий аналіз (використання

лізингового калькулятора), групова дискусія, можливе анкетування здобувачів освіти.

Методичні рекомендації до виконання завдання 7.1

Ділові ігри набули широкого застосування для активізації навчального процесу. Традиційно вони розроблені за методикою аналогового моделювання і, як правило, відрізняються високою ефективністю в досягненні навчальної мети. Застосування такої моделі мотивує викладача шукати сучасні творчі підходи в проведенні навчальних занять, що потребує великих затрат часу, особливо в підготовчий період проведення ділової гри [39].

Етапність:

I-й етап. Постановка завдання (10 хв).

Викладач здійснює постановку завдання. Разом з іншими здобувачами вищої освіти ви повинні сформувати взаємозв'язок між учасниками лізингової операції для здійснення угоди. Необхідно поетапно продемонструвати проведення лізингової операції за участі всіх учасників і результати подати як невелику доповідь перед аудиторією.

II-й етап. Формування груп і визначення ролей.

Здобувачі вищої освіти коротко повторюють основні положення Закону України "Про фінансовий лізинг" [81], визначають основних учасників лізингових операцій. Учасникам пропонують поділитися на групи по 5 осіб для розподілу ролей: лізингодавець, лізингоодержувач, банк, постачальник (виробник, власник основних засобів), страхова компанія.

III-й етап. Самостійна робота під консультуванням викладача (30 хв). Після постановки завдання групи самостійно працюють, використовуючи вимоги законодавчого регулювання діяльності суб'єктів лізингових відносин та застосовуючи пропозиції фінансових установ, також проводячи розрахунки з використанням лізингових калькуляторів.

Приклад використання лізингового калькулятора наведено на рис. 9 і 10.

Якщо лізингоодержувачу не вистачає коштів на здійснення операції фінансового лізингу, то вони звертаються до банку. Також обговорюють питання страхування предмета договору лізингу з представником страхової компанії [82].

IV-й етап. Команди поетапно коментують результати своєї діяльності з вибору в фінансовий лізинг основних засобів.

V-й етап. Підведення підсумків.

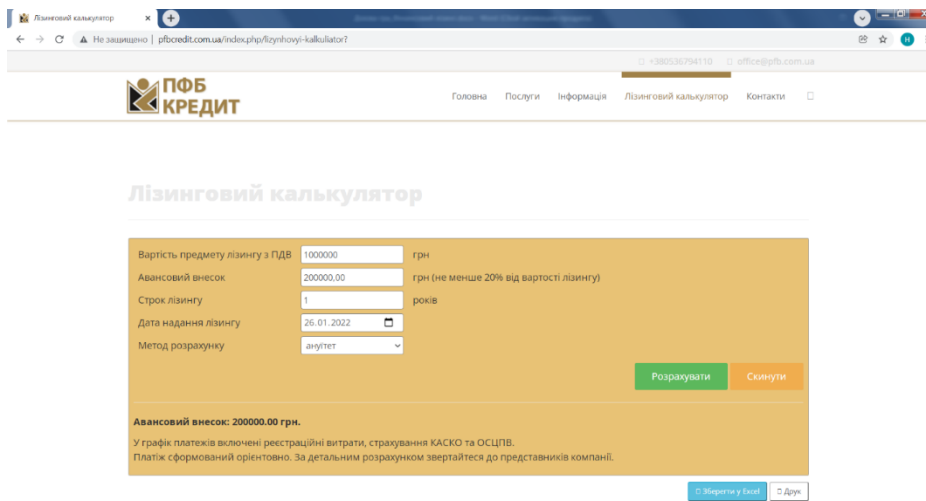


Рис. 9. Приклад лізингового калькулятора [80]

Місяць	Дата платежу	Відшкодування (компенсація) частини вартості Предмета лізингу, в т.ч ПДВ 20%	Комісія Лізингодавця за отриманий в лізінг Предмет лізингу (без ПДВ)	Загалом платіж
1	26.02.2022	67382,63	12870,02	80252,65
2	26.03.2022	69519,06	10733,59	80252,65
3	26.04.2022	69386,72	10865,93	80252,65
4	26.05.2022	70720,21	9532,44	80252,65
5	26.06.2022	71437,73	8814,92	80252,65
6	26.07.2022	72734,11	7518,54	80252,65
7	26.08.2022	73548,24	6704,41	80252,65
8	26.09.2022	74624,91	5627,74	80252,65
9	26.10.2022	75863,63	4389,02	80252,65
10	26.11.2022	76827,89	3424,76	80252,65
11	26.12.2022	78026,76	2225,89	80252,65
12	26.01.2023	79094,78	1157,86	80252,64

Рис. 10. Результат розрахунку на лізинговому калькуляторі

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Обґрунтувати методологічні основи надання фінансових послуг.
2. Обґрунтувати методологічні основи надання фінансових послуг в умовах європейської інтеграції.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвати особливості надання фінансових послуг.
2. Навести основні напрями розвитку підходів щодо надання фінансових послуг.

Рекомендована література: основна: [1; 4; 7]; додаткова: [13; 16; 21; 23; 24; 32; 36; 37; 49; 52; 84; 83; 86].

Тема 8. Проблеми забезпечення фінансової спроможності надавачів фінансових послуг

Лабораторна робота

Ігрова ситуація "Вибір найкращого інструмента забезпечення фінансової спроможності надавачів фінансових послуг з використанням системи підтримки прийняття рішень (СППР)"

Мета роботи – отримати практичні навички побудови систем підтримки рішень у пакеті *Decision Making Helper* на прикладі завдання вибору найкращого інструмента забезпечення фінансової спроможності надавачів фінансових послуг (фінансових установ).

Завдання 8.1

Здійснити вибір найкращого інструмента забезпечення фінансової спроможності надавачів фінансових послуг з використанням описаного алгоритму.

Необхідно визначитися із інструментами забезпечення фінансової спроможності надавачів фінансових послуг (фінансових установ). Далі необхідно визначити критерії вибору і провести ситуаційну гру щодо вибору найкращого за пріоритетом та отримати оптимальне рішення.

Методичні рекомендації до виконання завдання 8.1

Перед застосуванням програмного продукту необхідно сформулювати масив даних, які реалізують у процесі прийняття рішення.

1. Постановка завдання.

Клієнт фінансової установи шукає альтернативний варіант вкладення власних грошових коштів в об'єкт нерухомості. Обрано декілька альтернативних варіантів:

- 1) об'єкт 1;
- 2) об'єкт 2;
- 3) об'єкт 3.

Порівняння альтернатив відбувається за такими трьома критеріями: ціна, комфорт, інтерес.

2. Характеристика критеріїв.

Ціна є кількісним критерієм та має одиниці вимірювання, тис. грн.

Критерії "комфорт" й "інтерес" є якісними критеріями, та мають рівні оцінки – "низький", "середній", "високий".

3. Оцінювання альтернатив.

Виставити оцінки за критеріями за кожною альтернативою (табл. 9).

Таблиця 9

Оцінювання альтернатив

Альтернатива та критерій	Об'єкт 1	Об'єкт 2	Об'єкт 3
Ціна, тис. грн	470	924	579
Комфорт	Високий	Високий	Низький
Інтерес	Середній	Низький-середній	Високий

4. Визначення ваги.

Визначити вагу за кожним із критеріїв, виходячи з їхньої важливості. У даному програмному продукті важливість оцінюють за диференційною шкалою від 1 до 5 (від низької (*low*) до високої (*high*)). Результати подано в табл. 10.

Таблиця 10

Вага за критеріями

Критерії	Weight
Ціна	5
Комфорт	4
Інтерес	1

5. Введення даних у програмний продукт.

Здійснити запуск СППР *Decision Making Helper*. На екрані з'явиться основне робоче вікно (рис. 11). У цьому робочому вікні є проста панель інструментів, яка дозволяє створити новий проект (кнопка *New*), відкрити вже існуючий (*Open*), зберегти будь-які зміни (*Save*). Скористатися кнопкою *Save* та дати назву власному проекту – *My Project*.

Внесення альтернатив (*Options*) у програму відбувається шляхом натискання кнопки зі знаком плюс, як подано на рис. 12. Кожній опції необхідно надати назву – у цьому випадку – це об'єкт 1, об'єкт 2, об'єкт 3. У СППР *Decision Making Helper* можна додати 26 опцій, але через те, що у лабораторній роботі використовують лише *Demo*-версію, максимальна кількість альтернатив 3.

Аналогічно додають критерії та формують їхні назви, які подані у вихідних даних (див. табл. 9). *Decision Making Helper* дозволяє сформувати до 300 критеріїв, але ця версія має дозвіл лише на 3 з них (рис. 13).

Останнім у пункті внесено вагу важливості кожного з критеріїв (див. табл. 10). Для цього переведено стрілку на необхідну оцінку, як подано на рис. 14. За замовчуванням стрілка знаходиться на позначці *Importance*.

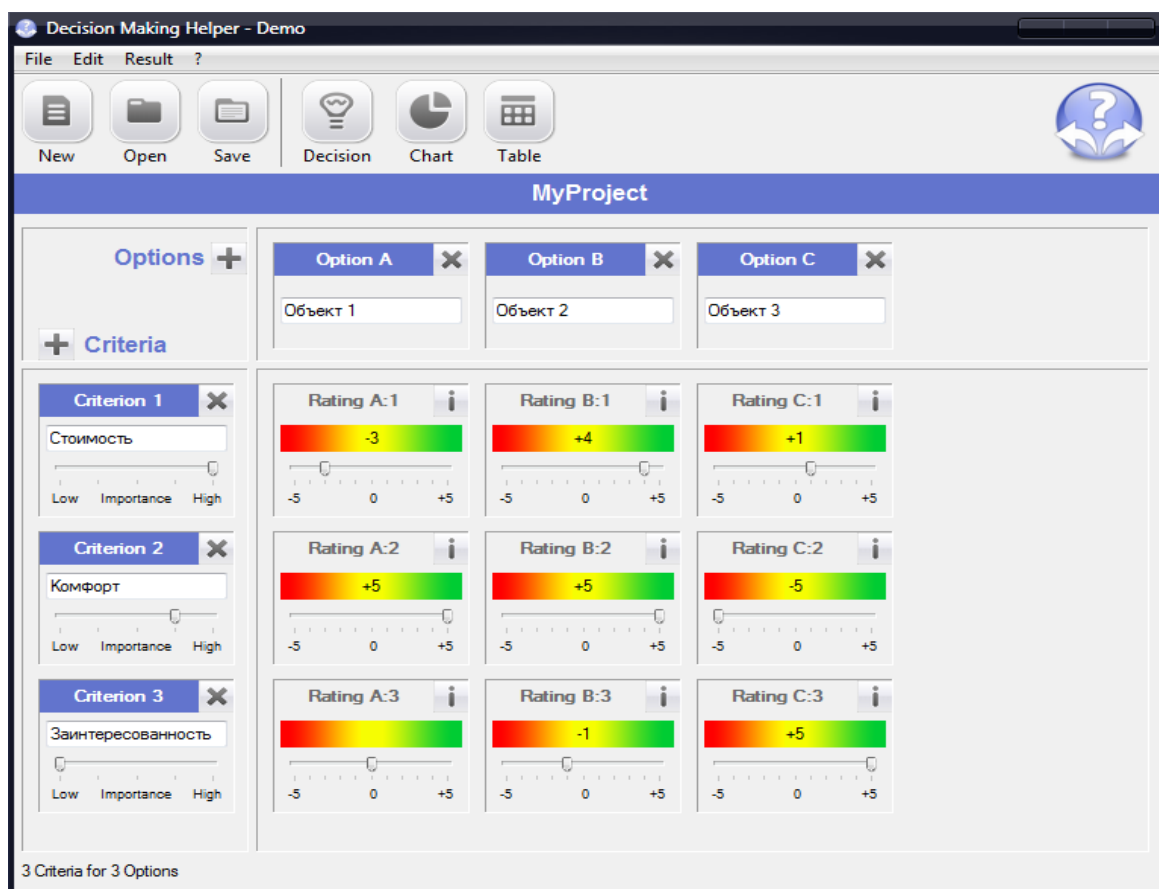


Рис. 11. Основне робоче вікно *Decision Making Helper*

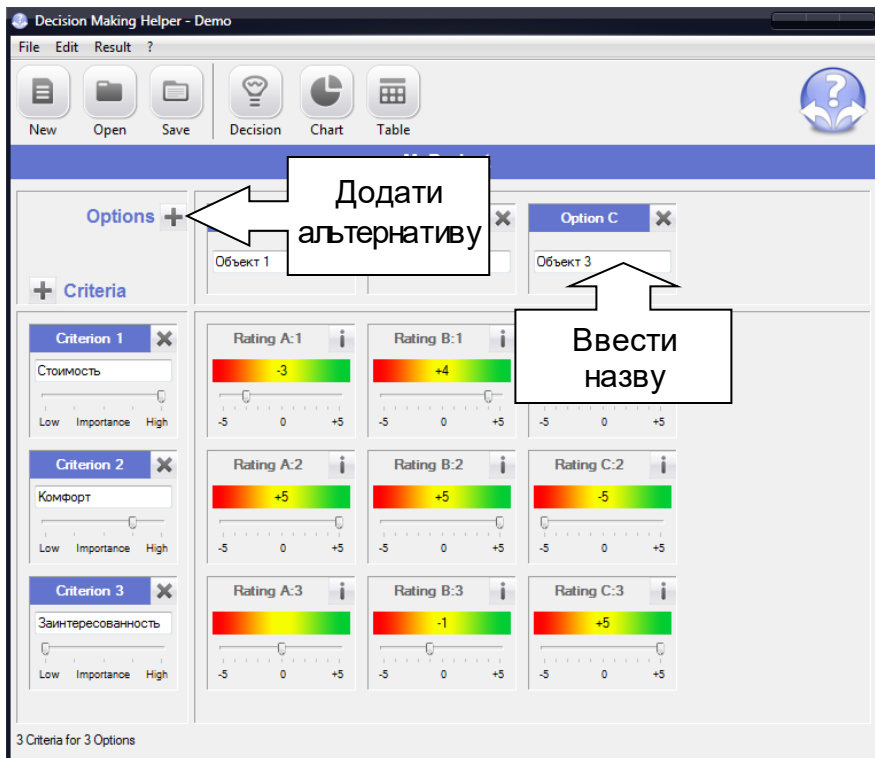


Рис. 12. Вікно внесення опцій (альтернатив)

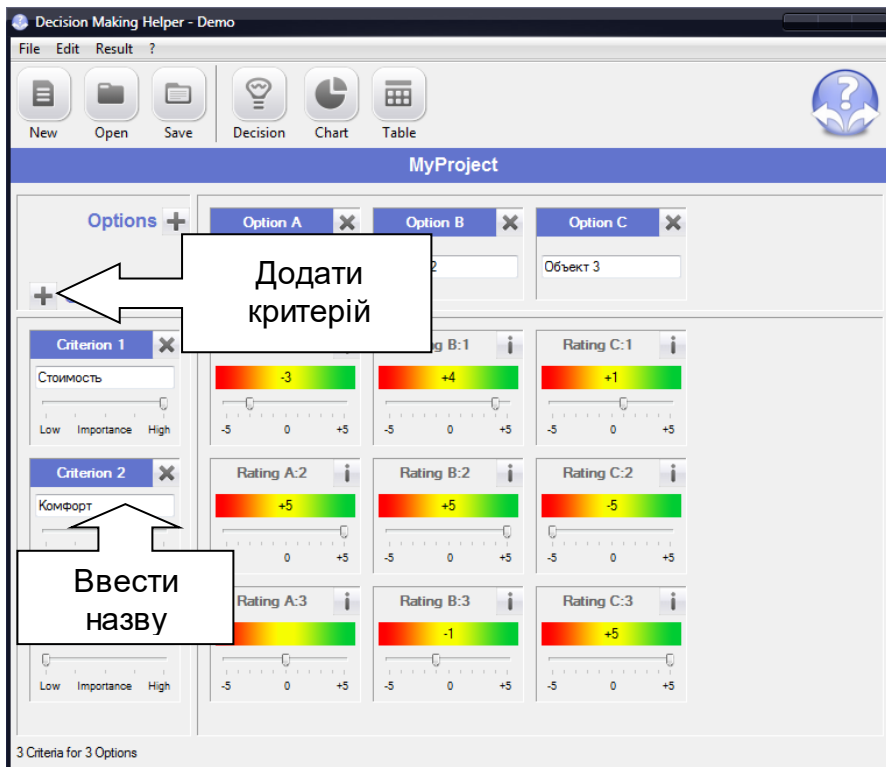


Рис. 13. Процедура внесення критеріїв

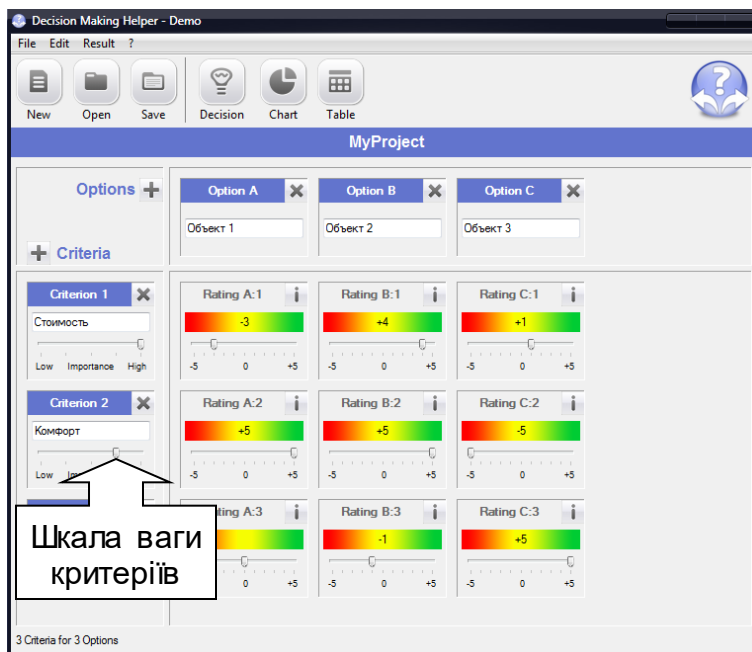


Рис. 14. Вікно внесення критеріїв

У табл. 8 подано оцінки об'єктів. Для внесення їх у програму необхідно визначити рівень важливості критеріїв кожної опції шляхом переведення стрілки на необхідну рейтингову оцінку (від -5 "низький рівень" до +5 "високий рівень", 0 – нейтральний рівень), як показано на рис. 15. Також необхідно внести коментарі до кожної оцінки, для цього слід скористатись відповідною кнопкою, коментарі можуть бути як числовими значеннями, так і якісними характеристиками.

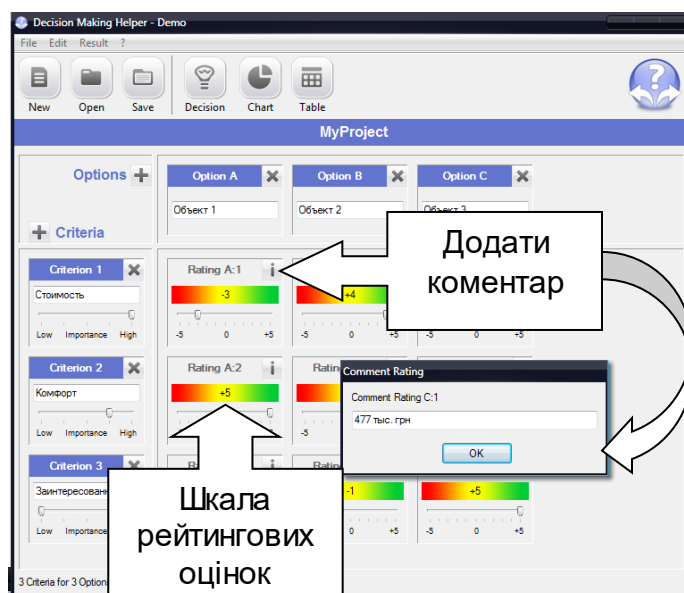


Рис. 15. Алгоритм визначення рівня важливості критеріїв кожної опції

6. Проведення розрахунків побудованої моделі з системою вибору найкращої альтернативи.

Для реалізації цього етапу слід натиснути кнопку Decision на верхній панелі програми (рис. 16). СППР *Decision Making Helper* розраховує автоматично значення рішення для кожної опції (альтернативи), у процентах від -100 % до +100 % та в словах "незадовільно / доволі незадовільно / нейтрально / доволі позитивно / позитивно". Отже, в цьому прикладі, найкращий варіант для вкладення грошових коштів клієнтом агентства нерухомості – об'єкт 2 (52 % – доволі позитивно).

Результати можна побачити і в табличному варіанті (кнопка *Table*) (рис. 17).

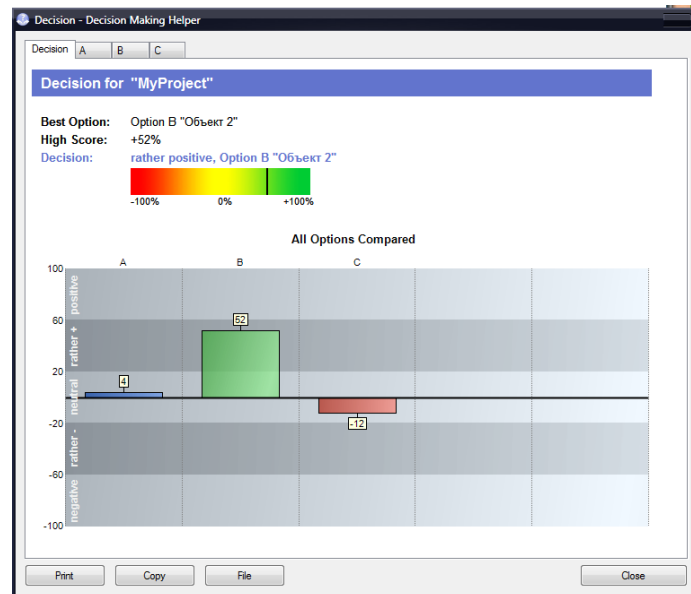


Рис. 16. Підсумкове вікно з результатами в СППР *Decision Making Helper* (згідно з рейтинговими балами)

Table - Decision Making Helper

Overview

Criteria	Option A	Option B	Option C
Title	Объект 1	Объект 2	Объект 3
Score	+4%	+52%	-12%
Ranking	neutral	rather positive	neutral
1. Стоимость Importance 5 of 5	Rating -3 of ±5 370 тыс. грн	Rating +4 of ±5 824 тыс. грн	Rating +1 of ±5 477 тыс. грн
2. Комфорт Importance 4 of 5	Rating +5 of ±5 Высокий	Rating +5 of ±5 Высокий	Rating -5 of ±5 Низкий
3. Заинтересованность Importance 1 of 5	Rating 0 of ±5 Средняя	Rating -1 of ±5 Низко-средняя	Rating +5 of ±5 Высокая

Print Copy File Close

Рис. 17. Підсумкова таблиця з результатами

7. Графічне подання результатів розрахунків.

Для графічного подання результатів розрахунків слід натиснути кнопку *Chart* на панелі інструментів, яка дозволить побачити отримані результати в тривимірному просторі, на так званому радарі (рис. 18). Зверніть увагу, що в кожному вікні результатів, за необхідності, реалізуються функції копіювання та роздруковування, які виконуються відповідними кнопками, розташованими у нижньому лівому куті вікна.

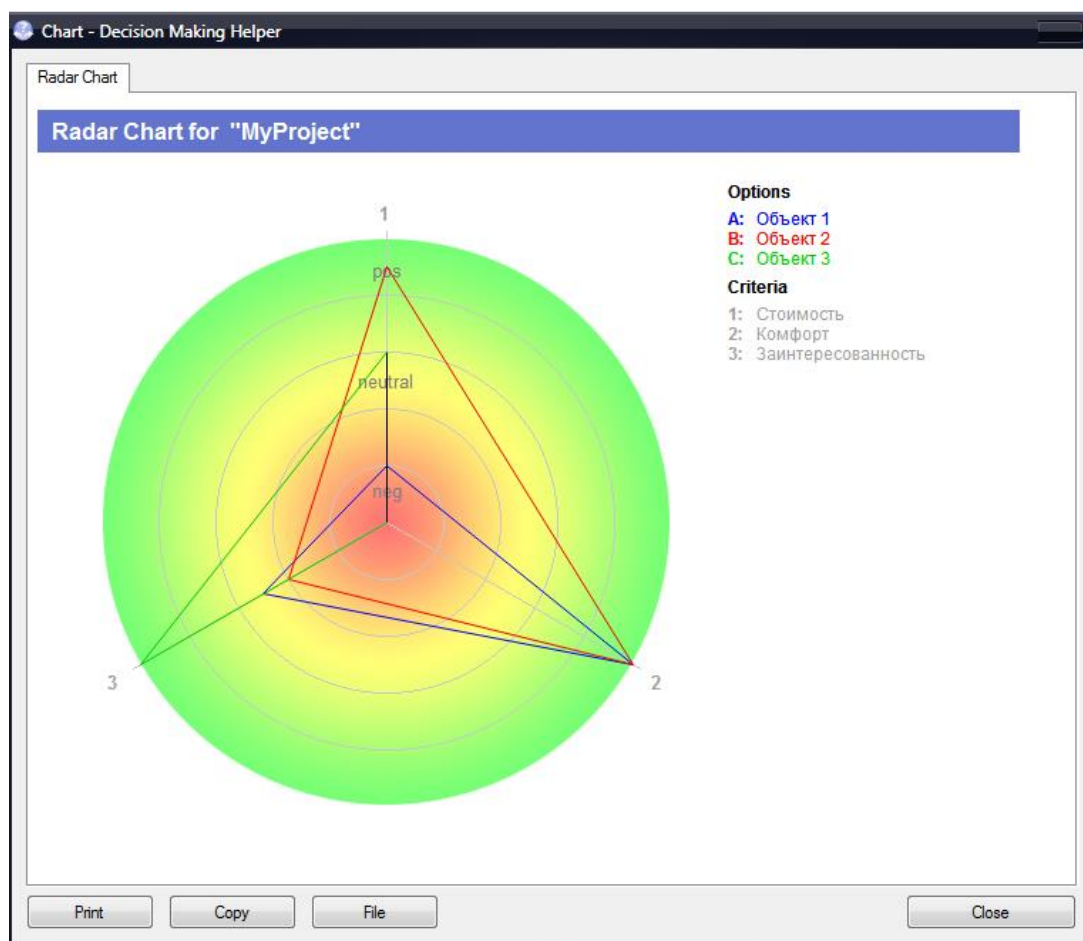


Рис. 18. Графічне зображення результатів

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Обґрунтувати методологічні основи формування партнерських відносин на ринку фінансових послуг.
2. Обґрунтувати методологічні основи формування партнерських відносин на ринку фінансових послуг в умовах європейської інтеграції.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвати саморегульвні організації на ринку фінансових послуг України.
2. Назвати сутність та класифікацію ризиків на ринку фінансових послуг.
3. Назвати особливості трансфертного ціноутворення на ринку фінансових послуг.
4. Розкрити концепцію пруденційного нагляду на ринку фінансових послуг.
5. Навести основні напрями розвитку підходів до захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг.

Тестові завдання

1. Інтеграційні процеси на страховому ринку передбачають:

- а) удосконалення державного регулювання страхової діяльності;
- б) поліпшення якості обслуговування, використовуючи новітні технології;
- в) розширення асортименту страхових послуг, що зумовлено появою нових видів ризиків (інформаційних ризиків, ризиків, пов'язаних з іноземними інвестиціями, з будівництвом об'єктів за кордоном та ін.);
- г) збільшення обсягів статутних фондів страхових компаній, що сприяє фінансовій стійкості, платоспроможності та конкурентоспроможності;
- д) підвищення витрат на проведення експертизи, оцінювання об'єкта страхування згідно з європейськими стандартами;
- е) усі відповіді правильні;
- є) правильної відповіді немає.

2. Solvency Capital Requirement – це:

- а) необхідний платоспроможний капітал, що враховує вплив ризиків, за вирахуванням очікуваних страхових виплат;
- б) розмір можливих надвитрат, які не перевищать майбутні витрати із заданою ймовірністю;

- в) розмір ліквідних активів, які не є резервами;
- г) правильної відповіді немає.

Рекомендована література: основна: [1; 4; 7]; додаткова: [13; 16; 21; 23; 24; 32; 36; 37; 49; 52; 84; 83; 86].

Тема 9. Актуальні проблеми надання на ринку фінансових послуг супровідних та посередницьких послуг

Лабораторна робота

Аналіз звітів зовнішнього аудиту фінансових установ

Мета роботи – формування практичних навичок аналізу та результатів проведення обов'язкового аудиту фінансових установ.

Завдання 9.1

Обрати умови проведення аудиту фінансових установ, наведених у табл. 11, за варіантами або сформованих здобувачем самостійно.

Виконати пошук відповідних аудиторських звітів, що пропонують фінансові установи в Україні на їхніх вебсайтах. Проаналізувати та порівняти умови страхування будь-яких трьох аудиторів. Обґрунтувати вибір.

Таблиця 11

Завдання з пошуку умов аудиту фінансових установ

Варіанти	Типи фінансової установи
1	Банківська установа
2	Лізингова компанія
3	Страхова компанія
4	Кредитна спілка
5	Ломбард
6	Фінансова компанія

Методичні рекомендації до виконання завдання 9.1

Вибір аудиторської компанії, якій дозволено здійснювати зовнішній аудит за чинним Законом України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" щодо корпоративного управління

та зовнішнього аудиту, а також новим законом "Про фінансові послуги та фінансові компанії" (стаття 17 "Зовнішній аудит") і Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність".

Аудиторські компанії слід обрати за реєстром аудиторських компаній [78]. Інформацію щодо офіційних вебсторінок і чинних ліцензій на проведення аудиторської діяльності можна перевірити на вебсайтах аудиторів або у комплексній інформаційній системі Національного банку України.

Для вибору аудитора необхідно ознайомитися з текстами публічних звітів на вебсайтах фінансових установ. Порівняння аудиторів рекомендовано робити за сукупністю критеріїв, поданих у табл. 12.

Таблиця 12

Таблиця порівняння умов надання аудиторських послуг

Критерії порівняння	Аудиторська компанія 1	Аудиторська компанія 2	Аудиторська компанія 3
Вид аудиту			
Формулювання аудиторських ризиків			
Виключення з проведення аудиту			
Наявність двох видів ліцензій на обов'язковий аудит фінансової звітності та аудит суспільно важливих компаній чи однієї ліцензії			
Строк дії договору			
Наявність модифікованої думки			
Наявність додаткових звітів аудитора за окремими напрямками, зокрема, наприклад, фінансового моніторингу та ін.			
Наявність договору страхування відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами			
Строк аудиторської перевірки			
Інші умови аудиторської послуги			

На підставі проведеного порівняльного аналізу умов надання аудиту (див. табл. 12) зробити висновки щодо найбільш оптимального вибору аудиторської компанії чи аудитора. Обґрунтувати свою позицію.

За результатами виконання завдання оформити індивідуальний звіт, який повинен містити: ПІБ студента, опис етапів виконання роботи із зазначенням сайтів аудиторських компаній, гіперпосилань на публічні оферти

щодо аудиту, таблицю отриманих результатів і висновки. Аналітичний звіт захищають.

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Обґрунтуйте методологічні основи надання на ринку фінансових послуг супровідних та посередницьких послуг.
2. Обґрунтуйте методологічні основи надання на ринку фінансових послуг супровідних та посередницьких послуг в умовах європейської інтеграції.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвати сутність та класифікацію супровідних послуг на ринку фінансових послуг.
2. Розкрийте концепцію фінансового посередництва.
3. Навести основні напрями розвитку діяльності посередників: брокерів та агентів.

Тестові завдання

1. Чи можуть надаватись супровідні послуги на ринку фінансового лізингу:

- а) так;
- б) ні?

2. Надавач допоміжних послуг – це:

- а) юридична особа / фізична особа-підприємець;
- б) юридична особа;
- в) фізична особа.

Рекомендована література: основна: [1; 4; 7]; додаткова: [13; 16; 21; 23; 24; 32; 36; 37; 49; 52; 84; 83; 86].

Тема 10. Особливості об'єднань на ринку фінансових послуг

Лабораторна робота

Симуляційна гра "Одержання свідоцтва про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників ринків капіталу (за видами професійної діяльності – діяльність з управління активами, діяльність з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів)"

Мета роботи – отримання навичок одержання свідоцтва про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників ринків капіталу (за видами професійної діяльності – діяльність з управління активами, діяльність з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів).

Завдання 10.1

Симуляційна гра полягає в тому, що кожний здобувач здійснює на прикладі уявного учасника ринку капіталу всі процедури реєстрації, що мають відповідати чинним нормативним вимогам.

Здійснити підготовку документів до процедури реєстрації об'єднання як саморегульованої організації обраних професійних учасників ринків капіталу (за видами професійної діяльності – діяльність з управління активами, діяльність з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів).

Методичні рекомендації до виконання завдання 10.1

Потенційний обраний учасник саморегулювання для виконання поставленого завдання має використати джерело [45].

Вихідні вимоги подано на рис. 19.

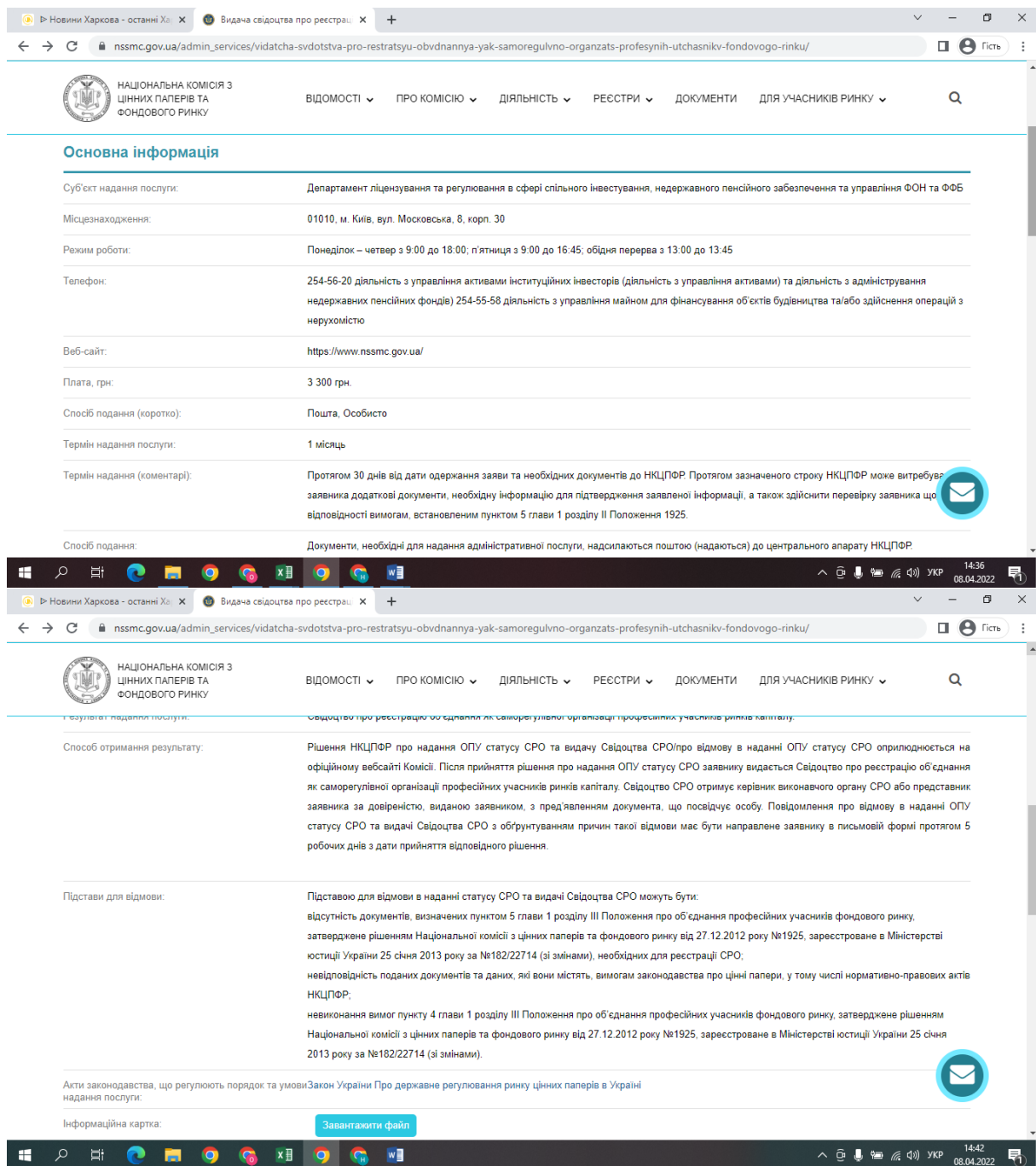


Рис. 19. Вихідні вимоги НКЦПФР до реєстрації саморегулювальної організації

Відповідно до додатка 4 до наказу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 24 грудня 2020 року № 200 [50] подано інформаційну картку адміністративної послуги (табл. 13), в якій визначено, як одержати цю послугу для реєстрації об'єднання як саморегулювальної організації професійних учасників ринків капіталу. Симулюється підготовка всього переліку документів, з яким ознайомлюється потенційний заявник.

Інформаційна картка адміністративної послуги "Видача свідоцтва про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників ринків капіталу (за видами професійної діяльності – діяльність з управління активами, діяльність з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів)"

Інформація про суб'єкта надання адміністративної послуги		
1	2	3
1	Найменування суб'єкта	Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
2	Місцезнаходження	01010, м. Київ, вул. Московська, 8, корп. 30
3	Режим роботи	Понеділок – четвер з 9:00 до 18:00; п'ятниця з 9:00 до 16:45; обідня перерва з 13:00 до 13:45
4	Телефон/факс (довідки), адреса електронної пошти та вебсайт	Телефон: 254-56-20 діяльність з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами) та діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів); 254-55-58 діяльність з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю; https://www.nssmc.gov.ua
Нормативні акти, якими регламентується надання адміністративної послуги		
5	Закони України	Закон України "Про ринки капіталу та організовані товарні ринки", Закон України "Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків"
6	Акти Кабінету Міністрів України	Постанова Кабінету міністрів України від 26.10.2011 р. № 1097 "Деякі питання надання Національною комісією цінних паперів та фондового ринку платних адміністративних послуг"
7	Нормативні документи НКЦПФР	Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку, затверджене рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27.12.2012 р. № 1925, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.01.2013 р. за № 182/22714 (зі змінами) (далі – Положення 1925)
Умови отримання адміністративної послуги		

1	2	3
8	Перелік документів, необхідних для отримання адміністративної послуги, вимоги до них	<p>Для набуття статусу СРО та отримання свідоцтва про реєстрацію СРО (далі – Свідоцтво СРО) до НКЦПФР надають такі документи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) заяву ОПУ про видачу свідоцтва про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників фондового ринку за відповідним видом професійної діяльності; 2) копію Статуту, засвідчена підписом керівника; 3) затверджені загальними зборами напрями здійснення саморегулювання на найближчі 2 роки; 4) копії документів, що підтверджують право власності заявника на приміщення або право користування ним, засвідчені підписом уповноваженої особи заявника; 5) оригінали або копії затверджених внутрішніх документів заявника (внутрішні правила заявника, Правила (стандарт) професійної діяльності на фондовому ринку, інші внутрішні документи заявника) для реалізації визначених статутом заявника функцій, засвідчені підписом уповноваженої особи заявника; 6) копію рішення загальних зборів членів ОПУ за відповідним видом професійної діяльності щодо реєстрації його як СРО; 7) фінансову звітність, підтверджену аудитором, за попередній рік та за останній квартал, що передує даті подання документів (окрім новостворених об'єднань); 8) висновок аудитора (аудиторської фірми) щодо розміру та складу активів заявника, які відповідають вимогам підпункту 7 пункту 4 глави 1 розділу III Положення 1925, та відомості про аудиторський висновок (звіт); 9) копію рішення контролюючого органу про внесення організації (установи) до Реєстру неприбуткових установ та організацій; 10) перелік професійних учасників фондового ринку – членів об'єднання, які провадять вид професійної діяльності на фондовому ринку, за яким ОПУ подало документи на отримання статусу СРО; 11) довідку про сертифікованих осіб заявника за відповідним видом професійної діяльності; 12) витяг з трудової книжки або копії наказів про призначення та звільнення, що підтверджують наявність у керівника та заступників керівника заявника, керівників структурних підрозділів, керівника юридичної служби заявника стажу роботи в професійних учасниках фондового ринку або в СРО, засвідчені в установленому законодавством порядку; 13) довідку про бездоганну ділову репутацію керівника, заступника(ів) керівника заявника, керівників структурних підрозділів, керівника юридичної служби заявника, складена у довільній формі, в якій повинна міститися інформація стосовно наявності (відсутності) фактів судимості за корисливі чи посадові злочини, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку, фактів перебування у трудових відносинах із членами заявника та пов'язаності відносинами контролю з членами заявника

1	2	3
		<p>14) відомості про накладені на заявника санкції за правопорушення органами державної влади (у тому числі перелік постанов, розпоряджень, рішень НКЦПФР) протягом трьох останніх років до дати подання заяви або з дати створення із зазначенням дати накладення санкції, органу, що наклав санкцію, причин її накладення, виду та розміру санкції, стану виконання санкції на дату подання заяви;</p> <p>15) довідку щодо наявності на балансі заявника комп'ютерної техніки та металевих шаф, складена в довільній формі;</p> <p>16) довідку щодо відповідності площі приміщення санітарним нормам у розрахунку на одного працівника, складена заявником у довільній формі;</p> <p>17) копії документів, що підтверджують членство професійних учасників фондового ринку, які мають ліцензію з відповідного виду професійної діяльності, в об'єднанні за тим видом професійної діяльності на фондовому ринку, за яким ОПУ має намір отримати статус СРО, та засвідчили свою згоду на вступ до об'єднання;</p> <p>18) оригінал платіжного документа, що підтверджує здійснення оплати за реєстрацію об'єднання з відміткою банку про його прийняття (копія платіжного документа, засвідчена підписом уповноваженої особи).</p> <p>Усі документи, які складає заявник (окрім напрямів здійснення саморегулювання та документів, що підтверджують членство), не можуть за датою складання перевищувати одного місяця та мають бути засвідчені підписом керівника та печаткою об'єднання (за наявності), а ті документи, які займають більше ніж один аркуш, мають бути додатково прошиті, пронумеровані та засвідчені підписом керівника об'єднання. Зазначені вимоги не стосуються договорів на користування приміщенням і фінансової звітності та документів, які видаються або погоджуються органами державної влади. Рішення загальних зборів членів об'єднання професійних учасників фондового ринку щодо реєстрації його як СРО за відповідним видом професійної діяльності не може за датою складання бути раніше засідання останніх загальних зборів об'єднання</p>
9	Платність (безоплатність) надання адміністративної послуги	Адміністративна послуга є платною – 3 300 грн
10	Порядок та спосіб подання документів	Документи, необхідні для надання адміністративної послуги, надсилаються поштою (надають) до центрального апарату НКЦПФР
11	Строк надання адміністративної послуги	Протягом 30 днів від дати одержання заяви та необхідних документів до НКЦПФР. Протягом зазначеного строку НКЦПФР може витребувати від заявника додаткові документи, необхідну інформацію для підтвердження заявленої інформації, а також

1	2	3
		здійснити перевірку заявника щодо його відповідності вимогам, встановленим пунктом 5 глави 1 розділу II Положення 1925
12	Результат надання адміністративної послуги	Свідоцтво про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників ринків капіталу
13	Способи отримання відповіді (результату)	Рішення НКЦПФР про надання ОПУ статусу СРО та видачу Свідоцтва СРО/про відмову в наданні ОПУ статусу СРО оприлюднюється на офіційному вебсайті Комісії. Після прийняття рішення про надання ОПУ статусу СРО заявнику видається Свідоцтво про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників ринків капіталу. Свідоцтво СРО отримує керівник виконавчого органу СРО або представник заявника за довіреністю, виданою заявником, з пред'явленням документа, що посвідчує особу. Повідомлення про відмову в наданні ОПУ статусу СРО та видачі Свідоцтва СРО з обґрунтуванням причин такої відмови має бути направлено заявнику в письмовій формі протягом 5 робочих днів з дати прийняття відповідного рішення

Примітки: результати надання адміністративної послуги можуть бути оскаржені до суду в порядку, встановленому законом.

Перелік документів та вимоги до них [50].

Для набуття статусу СРО та отримання свідоцтва про реєстрацію СРО (далі – Свідоцтво СРО) до НКЦПФР подають такі документи:

- 1) заяву ОПУ про видачу свідоцтва про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників фондового ринку за відповідним видом професійної діяльності;
- 2) копію Статуту, засвідчена підписом керівника;
- 3) затверджені загальними зборами напрями здійснення саморегулювання на найближчі 2 роки;
- 4) копії документів, що підтверджують право власності заявника на приміщення або право користування ним, засвідчені підписом уповноваженої особи заявника;
- 5) оригінали або копії затверджених внутрішніх документів заявника (внутрішні правила заявника, Правила (стандарти) професійної діяльності на фондовому ринку, інші внутрішні документи заявника) для реалізації

визначених статутом заявника функцій, засвідчені підписом уповноваженої особи заявника;

6) копію рішення загальних зборів членів ОПУ за відповідним видом професійної діяльності щодо реєстрації його як СРО;

7) фінансову звітність, підтверджену аудитором, за попередній рік та за останній квартал, що передує даті подання документів (окрім новостворених об'єднань);

8) висновок аудитора (аудиторської фірми) щодо розміру та складу активів заявника, які відповідають вимогам підпункту 7 пункту 4 глави 1 розділу III Положення 1925, та відомості про аудиторський висновок (звіт);

9) копію рішення контролюючого органу про внесення організації (установи) до Реєстру неприбуткових установ та організацій;

10) перелік професійних учасників фондового ринку – членів об'єднання, які провадять вид професійної діяльності на фондовому ринку, за яким ОПУ подало документи на отримання статусу СРО;

11) довідку про сертифікованих осіб заявника за відповідним видом професійної діяльності;

12) витяг з трудової книжки або копії наказів про призначення та звільнення, що підтверджують наявність у керівника та заступників керівника заявника, керівників структурних підрозділів, керівника юридичної служби заявника стажу роботи в професійних учасниках фондового ринку або в СРО, засвідчені в установленому законодавством порядку;

13) довідку про бездоганну ділову репутацію керівника, заступника(-ів) керівника заявника, керівників структурних підрозділів, керівника юридичної служби заявника, складена у довільній формі, в якій повинна міститися інформація стосовно наявності (відсутності) фактів судимості за корисливі чи посадові злочини, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку, фактів перебування у трудових відносинах із членами заявника та пов'язаності відносинами контролю з членами заявника;

14) відомості про накладені на заявника санкції за правопорушення органами державної влади (у тому числі перелік постанов, розпоряджень, рішень НКЦПФР) протягом трьох останніх років до дати подання заяви або з дати створення із зазначенням дати накладення санкції, органу, що наклав санкцію, причин її накладення, виду та розміру санкції, стану виконання санкції на дату подання заяви;

15) довідку щодо наявності на балансі заявника комп'ютерної техніки та металевих шаф, складена в довільній формі;

16) довідку щодо відповідності площі приміщення санітарним нормам у розрахунку на одного працівника, складена заявником у довільній формі;

17) копії документів, що підтверджують членство професійних учасників фондового ринку, які мають ліцензію з відповідного виду професійної діяльності, в об'єднанні за тим видом професійної діяльності на фондовому ринку, за яким ОПУ має намір отримати статус СРО, та засвідчили свою згоду на вступ до об'єднання;

18) оригінал платіжного документа, що підтверджує здійснення оплати за реєстрацію об'єднання з відміткою банку про його прийняття (копія платіжного документа, засвідчена підписом уповноваженої особи.

Усі документи, які складає заявник (окрім напрямів здійснення саморегулювання та документів, що підтверджують членство), не можуть за датою складання перевищувати одного місяця та мають бути засвідчені підписом керівника та печаткою об'єднання (за наявності), а ті документи, які займають більше ніж один аркуш, мають бути додатково прошиті, пронумеровані та засвідчені підписом керівника об'єднання. Зазначені вимоги не стосуються договорів на користування приміщенням і фінансової звітності та документів, які видаються або погоджуються органами державної влади. Рішення загальних зборів членів об'єднання професійних учасників фондового ринку щодо реєстрації його як СРО за відповідним видом професійної діяльності не може за датою складання бути раніше засідання останніх загальних зборів об'єднання.

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувача

Під час самостійної роботи за цією темою необхідно ознайомитись з основними питаннями лекційного матеріалу, з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі "Інтернет", а також опрацювати питання для самостійного поглибленого вивчення та контрольні запитання для самодіагностики, виконати тестові завдання та індивідуальне завдання.

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Обґрунтуйте методологічні основи створення об'єднань на ринку фінансових послуг.

2. Обґрунтуйте методологічні основи створення об'єднань на ринку фінансових послуг в умовах європейської інтеграції.

Контрольні запитання для самодіагностики

1. Назвати саморегулівні організації на ринку банківських послуг України.

2. Назвати сутність та класифікацію саморегулівних організацій на ринку фінансових послуг.

3. Назвати особливості створення саморегулівної організації на ринку фінансових послуг.

Тестові завдання

1. Чи на кожному з окремих ринків фінансових послуг в Україні є саморегулівні організації:

- а) так;
- б) ні?

2. Що є документом встановленого зразка, який підтверджує факт реєстрації саморегулівної організації:

- а) свідоцтво про реєстрацію саморегулівної організації;
- б) ліцензія;
- в) дозвіл;
- г) правильної відповіді немає.

Рекомендована література: основна: [1; 4; 7]; додаткова: [13; 16; 21; 23; 24; 32; 36; 37; 49; 52; 84; 83; 86].

Рекомендована література

Основна

1. Внукова Н. М. Ринок фінансових послуг : навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Грачов, Н. В. Кузьминчук. – Харків : ІНЖЕК, 2004. – 276 с.

2. Внукова Н. М. Фінансові аспекти ломбардної діяльності : монографія / Н. М. Внукова. – Харків : ТО "Ексклюзив", 2013. – 150 с.

3. Організація забезпечення створення фінансових кластерів транс-кордонного співробітництва : монографія / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова, В. І. Лямець [та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук., проф. Н. М. Внукова. – Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2011. – 104 с.

4. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції : монографія / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко, С. А. Ачкасова [та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : ТО "Ексклюзив", 2014. – 217 с.

5. Розвиток системи управління ризиками ринків фінансових послуг : монографія / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко, С. А. Ачкасова [та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : Ексклюзив, 2014. – 190 с.

6. Транскордонні фінансові кластери у забезпеченні експортно-імпортних операцій : монографія / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова, Г. К. Броншпак [та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук., проф. Н. М. Внукова. – Харків : Ексклюзив, 2012. – 200 с.

7. Управління розвитком ринків фінансових послуг : монографія / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко, С. А. Ачкасова [та ін.] ; наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : АдвА®, 2009. – 196 с.

8. Фінансові послуги у становленні кластерних ініціатив євро регіону : монографія / Н. М. Внукова, А. В. Воронін, Н. І. Притула [та ін.] ; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Н. М. Внукової. – Харків : ХНЕУ, 2011. – 228 с.

Додаткова

9. Азаренкова Г. М. Вплив показників економічного розвитку на фінансові потоки ринку корпоративних облігацій / Г. М. Азаренкова, М. В. Іванова // Фінанси України. – 2013. – № 10. – С. 65–74.

10. Ачкасова С. А. Державне регулювання ліквідності банків України відповідно до вимог Базель III / С. А. Ачкасова, М. А. Устінєнкова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 9. – Ч. 3. – С. 178–181.

11. Білорус О. Г. Фінансова глобалізація: парадигмальні зрушення й ризики / О. Г. Білорус, О. В. Гаврилюк. – 2013. – № 7. – С. 7–17.

12. Бобров Є. А. Роль та місце ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку / Є. А. Бобров // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 88–94.
13. Внукова Н. М. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова, І. В. Скорик // Фінанси України. – 2013. – № 9. – С. 76–82.
14. Внукова Н. М. Фінансовий моніторинг : навч. посіб. / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 203 с.
15. Гораль Л. Т. Аналітична оцінка інноваційної діяльності фінансових установ на ринку фінансових послуг / Л. Т. Гораль, З. А. Мацук // Фінанси України. – 2015. – № 6. – С. 72–82.
16. Дацко Л. І. Економічна безпека держави в контексті глобалізації банківського бізнесу / Л. І. Дацко, А. І. Мокій, М. Ю. Марченко // Фінанси України. – 2013. – № 10. – С. 95–109.
17. Дорошенко С. Л. Зростання капіталізації страхових компаній у контексті глобалізаційних законодавчих змін / С. Л. Дорошенко // Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації : зб. мат-в II Міжнар.наук.- практ. конф. (10–11 квітня 2014 року, м. Київ). – Київ : Лазурит Поліграф, 2014. – С. 103–105.
18. Іршак О. С. Макроекономічне прогнозування розвитку банківської діяльності та його види / О. С. Іршак // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 9. – С. 7–10.
19. Козьменко О. Трансформування банківської системи України під впливом іноземних фінансових конгломератів / О. Козьменко, В. Козирев // Вісник НБУ. – 2014. – № 8. – С. 12–18.
20. Липчук В. В. Фінансовий стрес як економічне явище / В. В. Липчук, В. М. Ковалів // Фінанси України. – 2015. – № 3. – С. 76–87.
21. Литвин М. В. Індексний метод визначення адаптивності банківської системи до глобалізаційних вимог / М. В. Литвин // Економіка. Фінанси. Право. – 2011. – № 2. – С. 25–29.
22. Лямец В. И. Системный анализ. Вводный курс / В. И. Лямец, А. Д. Тевяшев. – [2-е изд.]. – Харків : ХНУРЭ, 2004. – 448 с.
23. Лямец В. І. Концептуальні основи побудови стратегії кластера / В. І. Лямец, О. А. Ягольницький // Економіка розвитку. – 2010 – № 4 (56). – С. 44–46.
24. Маслова С. О. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – Київ : Кондор, 2006. – 190 с.

25. Мірошніченко Г. О. Напрями розвитку механізму стабілізації банківської системи в умовах невизначеності / Г. О. Мірошніченко // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9. – С. 182–189.

26. Мних М. В. Страхування в Україні в умовах асоційованого членства в Європейському Союзі / М. В. Мних // Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації : збірник матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (10–11 квітня 2014 року, м. Київ). – Київ : Лазурит Поліграф, 2014. – С. 217–219.

27. Монті А. Страхове законодавство в Європейському Союзі / А. Монті пер. О. Бураковської // Страхова справа. – 2011. – № 4. – С. 34–43.

28. Науменкова С. В. Підвищення доступності фінансових послуг: актуальні питання регуляторної практики / С. В. Науменкова // Фінанси України. – 2013. – № 10. – С. 20–33.

29. Пономаренко В. С. Вплив державного регулювання на розвиток ризик-орієнтованої системи фінансового моніторингу України / Н. М. Внукова, О. М. Колодізєв, С. А. Ачкасова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2019. – № 2 (29). – С. 419–429.

30. Силантьєв С. О. Розвиток законодавства щодо врегулювання позабіржевого ринку похідних фінансових інструментів / С. О. Силантьєв // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9. – С. 190–199.

31. Соркін І. В. Альтернативні механізми врегулювання спорів у сфері фінансових послуг: світовий досвід та реалії України / І. В. Соркін // Фінанси України. – 2013. – № 10. – С. 7–19.

32. Страхування: теорія та практика : навч. посіб / Н. М. Внукова, Л. В. Временко, В. І. Успенко [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Харків : Бурун Книга, 2009. – 655 с.

33. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній : теорія, методологія та практика : монографія / Н. В. Ткаченко. – Черкаси : Черкаський ЦНТЕІ, 2009. – 570 с.

34. Тридід О. Складові формування загальної концепції регулювання вітчизняної банківської системи / О. Тридід, Н. П. Погореленко, М. І. Гойхман // Вісник НБУ. – 2014. – № 2. – С. 127–131.

35. Харченко В. Міжнародний досвід формування інформаційно-фінансового простору / В. Харченко // Вісник НБУ. – 2014. – № 3. – С. 38–42.

36. Шаров О. Перспективи створення країнами ЄС банківського союзу / О. Шаров // Вісник НБУ. – 2015. – № 2. – С. 34–43.

37. Шелудько Н. М. Зовнішньоборгова модель розвитку банківського сектору України: підсумки кризових трансформацій / Н. М. Шелудько, К. В. Ануфрієва // Фінанси України. – 2013. – № 10. – С. 41–64.

38. Ящук В. В. Ринки фінансових послуг як складова системи економічного розвитку / В. В. Ящук // Фінанси України. – 2011. – № 1. – С. 115–121.

39. Пономарчук Н. С. Ділова гра "Лізинг як джерело інвестицій інноваційного розвитку підприємства" / Н. С. Пономарчук // Український журнал прикладної економіки. – 2017. – Том 2. – № 4. – С. 72–75.

40. Achkasova S. Ensuring financial security of non-governmental pension funds in Ukraine / S. Achkasova // Economic Studies. – 2018. – № 1. – P. 152–172.

41. Achkasova S. The scale measurement of the indicators of the stress resistance assessment of insurance companies in Ukraine / S. Achkasova // Economic Studies. – 2019. – № 2. – P. 161–183.

42. Achkasova S. Preventing and counteraction corruption risks in introducing and implementing riskbased approach in financial monitoring system. Organizational-economic mechanism of management innovative development of economic entities: collective monograph : in 3 vol. / S. Achkasova ; edited by M. Bezpartochnyi // Higher School of Social and Economic. – Przeworsk : WSSG, 2019. – Vol. 2. – P. 82–91.

43. Improvement of the methodology for assessing the capital adequacy to cover the reinsurance default risk / R. Pukala, N. Vnukova, S. Achkasova, V. Smoliak // Economic Annals-XXI. – 2017. – № 165 (5–6). – P. 152–156.

44. Information Management: the Key Driver of the Economic Systems Development / R. Bacho, R. Pukala, S. Hlibko, N. Vnukova, P. Pola // Marketing and Management of Innovations. – 2019. – № 3. – P. 297–307.

Інформаційні ресурси

45. Видача свідоцтва про реєстрацію об'єднання як саморегульованої організації професійних учасників ринків капіталу (за видами професійної діяльності – діяльність з управління активами, діяльність з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів)

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.nssmc.gov.ua/admin_services/vidatcha-svdotstva-pro-restratsyu-obvdnannya-yak-samoregulvno-organzats-profesyinih-utchasnikv-fondovogo-rinku.

46. Внукова Н. М. Ринок фінансових послуг : підручник / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова. – Електронне мультимедійне інтерактивне видання комбінованого використання (249 Мб). – Харків. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016.

47. Внукова Н. М. Фінансовий моніторинг : навчальний посібник / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко. – Мультимедійне інтерактивне електронне видання комбінованого використання (80 Мб). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017.

48. Гориславець П. А. Тенденції національного страхового ринку [Електронний ресурс] / П. А. Гориславець // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 767. – С. 283–290. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VNULPM_2013_767_42.pdf.

49. Директива 2009/138/EC Solvency II Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/746.html>.

50. Додаток 4 до наказу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 24 грудня 2020 року № 200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.nssmc.gov.ua%2Fwpcontent%2Fuploads%2F2021%2F12%2Fdotok_04_ik__a11.doc&wdOrigin=BROWSELINK.

51. Карчева Г. Т. Удосконалення регулювання ліквідності банків на основі нових стандартів базельського комітету [Електронний ресурс] / Г. Т. Карчева. – Режим доступу : <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/30083/Karcheva%20G.pdf;jsessionid=E5E5D8E319624FD26A681637B49C3A25?sequence=2>.

52. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року : Постановою Правління Національного банку України від 18.06.2015 року № 391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.

53. Коновалова О. В. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки [Електронний ресурс] / О. В. Коновалова, Т. Андрущакевич. – Режим доступу : http://www.rus-nauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm.

54. Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 р. № 1026-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfr.gov.ua/1155.html>.

55. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. – Режим доступу : www.sdfm.gov.ua.

56. Офіційний сайт Європейської організації страхування та пенсійного забезпечення (ЕІОРА). – Режим доступу : <https://eiopa.europa.eu>.

57. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

58. Офіційний сайт Національної комісії із цінних паперів та фондового ринку України. – Режим доступу : www.nssmc.gov.ua.

59. Повідомлення щодо необхідності дотримання суб'єктами аудиторської діяльності вимог міжнародних стандартів аудиту та законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/-providomlennya--schodo-neobhidnosti-dotrimannya-subyektami-auditorskoyidiyalnosti-vimog-mijnarodnih-standartiv-auditu-ta-zakonodavstva>.

60. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

61. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг : Закон України № 122-IX від 20.09.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/122-20/print>.

62. Про затвердження змін до Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : Розпорядження Держаної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03.06.2010 р. № 454 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0454-10/print1410515213875485>.

63. Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : Розпорядження Держаної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 24.06.2004 р. № 1225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0927-04/print1410515213875485>.

64. Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами : Затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 р. № 3981 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>.

65. Про затвердження Положення про порядок подання банком до Національного банку України аудиторського звіту за результатами щорічної перевірки фінансової звітності від 2.07.2018 р. № 90 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_02082018_90.

66. Про затвердження Положення про рекламу цінних паперів та фондового ринку: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку № 63 від 22.01.2013 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-13>.

67. Про захист прав споживачів : Закон України № 1023-XII від 12.05.1991 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/-laws/show/1023-12>.

68. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України № 2299-III від 15.03.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2299-14>.

69. Про міжнародний факторинг : Конвенція УНІДРУА від 28.05.1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_210.

70. Про Національний банк України : Закон України № 679-XIV від 20.05.2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

71. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України від 25.01.2012 р. № 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.

72. Про рекламу : Закон України № 270/96-ВР від 03.07.1996 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>.

73. Про страхування : Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.

74. Про схвалення Концепції запровадження пруденційного нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку : Розпорядження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України від 24.04.2012 р. № 553 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.licasoft.com.ua/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=659396&menu=824279>.

75. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України № 2664–III від 12.07.2001 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.

76. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України № 1953-IX від 14.12.2021 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

77. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України № 978-IV від 19.06.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

78. Реєстр аудиторських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.apu.com.ua/2018/10/01/%D1%80%D0%B5%D1%94%D1%81%D1%82%D1%80-%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B2-%D1%82%D0%B0%D1%81%D1%83%D0%B1%D1%94%D0%BA%D1%82%D1%96%D0%B2%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80/>.

79. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy>.

80. Лізинговий калькулятор ПФБ Кредит [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pfbcredit.com.ua/index.php/lizynhovyi-kalkuliator>.

81. Про фінансовий лізинг : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>.

82. ULF – Умови страхування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ulf.ua/usloviya-strakhovaniya>.

83. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring, BCBS, Dec 2010 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs165.pdf>.

84. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems – revised version, June 2011 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>.

85. Google Trends – як використовувати його для досягнення найкращих результатів? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dalistrategies.com/ua/google-trends-yak-vikoristovuvati-jogo>.

86. QIS5 Technical Specifications / CEIOPS 5.07.2012 [Electronic resource]. – Access mode : http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/qis5/201007/technical_specifications_en.pdf.

87. Decision Making Helper. – Access mode : <https://www.infonautics-software.ch/decisionmakinghelper>.

88. Google Trends. – Accessmode : <https://trends.google.com.ua/trends/?geo=UA>.

Методичне забезпечення

89. Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг : робоча програма для здобувачів третього (освітньо-наукового) ступеня спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" [Електронний ресурс] / уклад. Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 45 с.

90. Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг : робоча програма для здобувачів третього (освітньо-наукового) ступеня спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" [Електронний ресурс] / уклад. Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 12 с.

91. Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг. Методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" [Електронний ресурс] / уклад. Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова ; Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. – Електронні текстові данні (385 КБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 58 с.

Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання для здобувачів денної та заочної форм навчання

Індивідуальне завдання (надалі – ІЗ) передбачає:

систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із навчальної дисципліни та застосування їх під час вирішення конкретних виробничих фінансово-економічних ситуацій;

розвиток навичок самостійної роботи з нормативними документами, фінансовою звітністю підприємств та фінансових установ.

ІЗ з навчальної дисципліни "Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг" видається здобувачу викладачем на початку вивчення навчальної дисципліни.

ІЗ здобувач виконує самостійно відповідно до графіка навчального процесу.

Мета написання ІЗ – поглиблення та закріплення отриманих здобувачем теоретичних та практичних знань та вмінь з навчальної дисципліни, яку вивчають, а також із суміжних навчальних дисциплін; набуття навичок роботи з нормативно-довідковою документацією та фінансовою звітністю підприємств і фінансових установ; формування умінь самостійного пошуку, виявлення проблемних питань, вивчення, узагальнення необхідної інформації з обраної теми.

Обсяг ІЗ 15 – 20 сторінок до списку літератури. ІЗ повинно містити такі складові:

титульний аркуш;

зміст;

вступ;

теоретичну частину (розділ I);

експериментальну частину (розділ II);

висновки;

список використаних джерел.

У вступі подають актуальність обраного завдання, мету роботи, завдання, які ставить перед собою здобувач під час його виконання, об'єкт і предмет дослідження.

Основна частина ІЗ складається з двох частин: теоретичної та експериментальної.

У теоретичному розділі ІЗ розкривають зміст обраної теми, надають огляд наукових і навчально-методичних джерел, формулюють невирішені питання, висвітлюють наявні проблеми, пропонують та теоретично обґрунтовують шляхи їхнього вирішення або формулюють можливі гіпотези.

Експериментальна частина складається з ситуаційного завдання, вирішення якого має супроводжуватися обґрунтованими висновками. У практичній частині здобувач має вирішити наскрізне розрахункове завдання.

У висновках містяться результати проведених здобувачем досліджень, розроблені власні пропозиції та рекомендації.

Список використаних джерел складається із законодавчо-нормативних документів, наукової і навчально-методичної літератури, спеціальної літератури, періодичних видань (часописи, газети, сайти та ін.). Список подають в алфавітному порядку.

У додатках міститься фінансова звітність, статистичні та допоміжні дані, ілюстративний матеріал до виконаного дослідження.

Виконане ІЗ подають викладачу для перевірки у визначений термін. Оцінку визначає викладач під час індивідуальної співбесіди зі здобувачем.

У процесі виконання ІЗ здобувач має:

ознайомитися з нормативними, навчальними і науковими джерелами з обраної теми, знати методику здійснення фінансово-економічних розрахунків,

здійснити пошук необхідної первинної інформації фінансового і статистичного характеру. '

Водночас робота повинна мати творчий характер і бути спрямована на вирішення певної проблеми чи на доведення особистого погляду автора на вирішення проблеми, яку розглядають у завданні.

Теоретичний матеріал здобувач наводить в узагальненому вигляді з обов'язковими посиланнями на відповідні джерела з неодмінним подальшим критичним аналізом проблеми, обраної для дослідження.

Тематика ІЗ

Перше ІЗ здобувача містить такі питання:

1. Провести опитування із визначення рівня розвитку ринку фінансових послуг.

2. Виконати SWOT-аналіз передумов реформування ринку фінансових послуг.

3. Обґрунтувати концепцію формування системи органів державного регулювання ринків фінансових послуг.

Друге ІЗ здобувача містить такі питання:

4. Обґрунтувати методологічні основи формування партнерських відносин на ринку фінансових послуг в умовах європейської інтеграції.

5. Навести приклади використання фінансових послуг у транскордонному співробітництві.

6. Сформувати склад потенційних учасників кластера за участю фінансових установ.

Зміст

Вступ	3
Методичні рекомендації до виконання лабораторних та самостійних робіт здобувачів.....	6
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи та проблеми розвитку ринку фінансових послуг	6
Тема 1. Концептуальні та методологічні основи розвитку ринку фінансових послуг	6
Тема 2. Аналіз комплексних теоретичних, методологічних та практичних проблем у галузі ринків фінансових послуг	15
Тема 3. Методи та практичний інструментарій державного регулювання розвитку ринку фінансових послуг	18
Тема 4. Проблеми захисту прав споживачів на ринку фінансових послуг: методологічний та практичний аспекти	24
Тема 5. Концепція розвитку ринку фінансових послуг із застосуванням кластерного механізму	27
Змістовий модуль 2. Забезпечення розвитку діяльності надавачів фінансових та супровідних послуг	36
Тема 6. Розвиток належної ринкової поведінки фінансових установ.....	36
Тема 7. Актуальні проблеми надання фінансових послуг	38
Тема 8. Проблеми забезпечення фінансової спроможності надавачів фінансових послуг	41
Тема 9. Актуальні проблеми надання на ринку фінансових послуг супровідних та посередницьких послуг	49
Тема 10. Особливості об'єднань на ринку фінансових послуг	52
Рекомендована література	60
Основна.....	60
Додаткова.....	61
Інформаційні ресурси.....	64
Методичне забезпечення.....	69
Додатки	70

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

**Методичні рекомендації
до лабораторних
та самостійних робіт здобувачів
спеціальності 072 "Фінанси,
банківська справа та страхування"
третього (освітньо-наукового) ступеня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Внукова** Наталія Миколаївна
Ачкасова Світлана Анатоліївна

Відповідальний за видання *В. Ф. Тищенко*

Редактор *В. О. Дмитрієва*

Коректор *В. Ю. Труш*

План 2023 р. Поз. № 67 ЕВ. Обсяг 74 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*